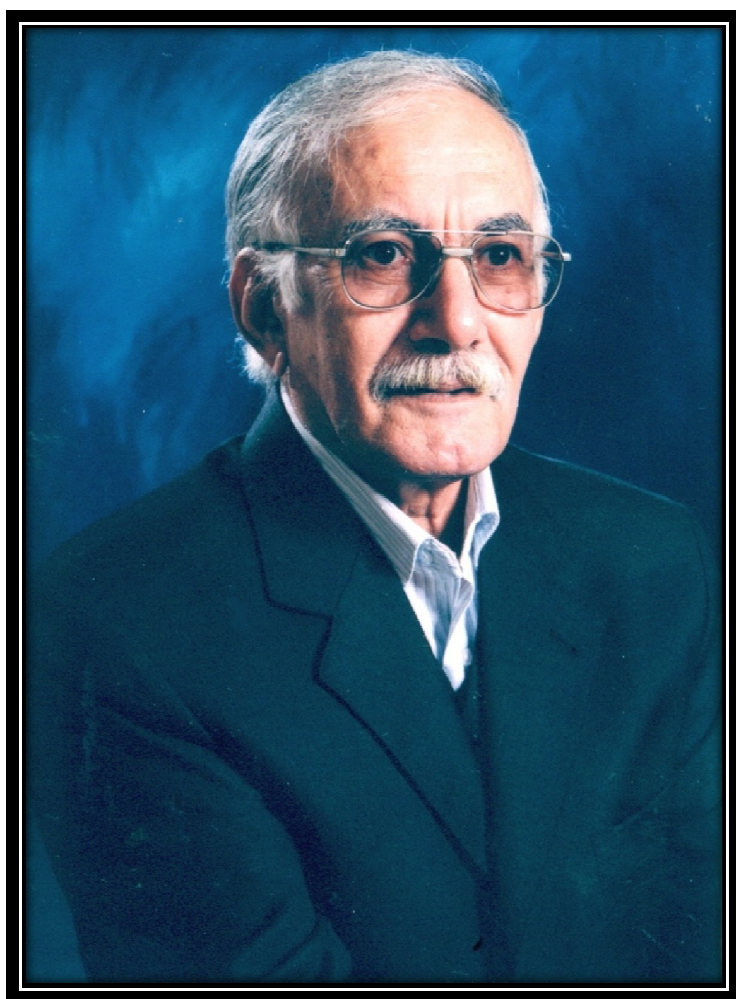

زیست کتابنامہ

دکتر پرویز اذکائی

(سپتیمان)

• همدان، عكاسی سوژه.

فهرست

زیست‌نامه.....	الف - ج
از حدیث دیگران.....	د
اختصارات.....	و
فهرست آثار.....	۴۴-۱
فهرست کتابها.....	۴۹-۴۵
فهرست اعلام.....	۵۹-۵۱

زیست کتابنامه

[P. Azkāei (Spitman) Bio –bibliography]

پرویز اذکائی (سپیتمان) همدانی

در فروردین سال ۱۳۱۸ ه.ش، در یک خانواده فرهنگی زحمتکش همدان زاده شد. تحصیلات ابتدائی را در مدرسه «آلیانس / اتحاد» کلیمیان به پایان برد، و سپس دوره متوسطه را در دبیرستان پهلوی (سابق) گذراند. آنگاه پس از پایان خدمت نظام (۱۳۳۹) تصدی کتابخانه همان دبیرستان را یافت، و هم در مدارس ملی همدان - خصوصاً «دبستان فرهنگ» که پدرش محمد کاظم اذکائی - بنیاد کرده بود، تدریس نمود. شوق به آگاهی از تاریخ و معارف قدیم و قویم، او را به حوزه‌های علمیه کشانید، و بالاخص از محضر تربیت و ارشاد حضرت آیه الله فقید آقای آخوند ملاعلی معصومی همدانی رضوان الله تعالی علیه - استفاده و استفاضه نمود.

نخستین مقالات و رسالات او از همان تاریخ در جراید محلی و بعداً در نشریات مرکز طبع شد. در سال‌های ۱۳۴۰-۱۳۴۲، امور چاپ و نشر روزنامه «نهییب غرب» به عهده او محول گردید، و نیز همکاری مستمری با روزنامه «مبارز همدان» داشت. در سال ۱۳۴۱ که مجله «پیک اسلام» به مثابه ارگان حوزه علمیه همدان (- غرب) به زعامت شادروان آقای آخوند نشر یافت، حسب امر، عهده‌دار طبع و ویرایش آن گردید، که مطالبی هم در آن نوشته است.

نظر به کوشش‌هایی که در جستجوی منابع تاریخ همدان می‌نمود، ناچار به امر کتابشناسی جلب شد، چندان که توسط صاحبان «النریعه»،

هم از آغاز تحصیلات دانشگاهی‌اش (۱۳۴۴) در کتابخانه مجلس شورای ملی (سابق) با دیگر کتابشناسان و فهرست‌نگاران نسخه‌های خطی (-) استادان: دانش‌پژوه، افشار، منزوی) به همکاری پرداخت، مساهمت وی در **فهرست مزبور** (از جلد ۱۱ بعد) معین است. در عین حال، مدت سه سال تمام (۱۳۴۵-۱۳۴۸) در دبیرستان «آرش» تهران نو، ادبیات فارسی و عربی و تاریخ و جغرافی تدریس نمود.

در سال ۱۳۴۸، تحصیلات دانشگاهی (دوره لیسانس در رشته تاریخ) را به پایان برد، و ضمن آن که سردبیر مجله «وحید» می‌بود، با گذراندن دوره مدیریت در وزارت کشور به سمت بخشدار یکی از شهرهای استان فارس گمارده شد، ولی اساتید کتابشناس او را از این کار منصرف کردند، و تصدی بخش عربی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران را به وی محول نمودند، که بیش از یکسال در آنجا خدمت کرد، سپس با عنوان کارشناس متون تاریخی مرکز مردمشناسی ایران به وزارت فرهنگ انتقال یافت.

مبدأ تشکیل کنگره‌های سالانه تحقیقات ایرانی، هم در آن سال (۱۳۴۸) و در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران بود، که وی تا آخر (سال ۱۳۵۷) عضویت دائمی آن را داشت. به علاوه، در چندین کنگره علمی داخل و خارج از کشور نیز مأموریت یافت، از جمله: کنگره جهانی ابوریحان بیرونی (تهران، ۱۳۵۲)، جشنواره جهان اسلام (لندن، ۱۳۵۴) و المؤتمر الدولي للبيزرة (منعقد در امارات متحده عربی، ابوظبی، ۱۳۵۴) - که نماینده اعزامی ایران بود.

هم در سال ۱۳۵۴، با مأموریت تحصیلی به دانشگاه منچستر انگلستان رفت، و در بخش مطالعات شرقی آنجا به عنوان «طلبة تحقیق» و با رساله «جغرافیای تاریخی همدان» دوره دکتری (PH.D) را تحت اشراف مرحوم پرفسور «بوئل» (J.A.Boyle) گذراند. سپس در سال‌های

پس از انقلاب، به ترتیب عضو هیأت علمی دائرةالمعارف تشیع، دائرةالمعارف اسلامی (= دانشنامه جهان اسلام) و دائرةالمعارف بزرگ اسلامی؛ و از مؤلفان آنها بوده که تا هنگام نگارش این سطور، حدود ۲۰۰ مقاله بلند و کوتاه، در موضوعات تاریخی، کتابشناسی، رجال، انسب، نجوم، و تاریخ علم اسلامی و ایران در آنها نوشته است.

سالهای ۱۳۶۶-۱۳۶۷، به عنوان کارشناس نسخ خطی در بنیاد دائرةالمعارف اسلامی، چند اثر را برای چاپ عکسی آماده کرد، که از جمله تفسیر **مفاتیح الاسرار** شهرستانی با مراجعه و فهرس وی انتشار یافته است. سپس دانشگاه بوعلی سینای همدان امر فهرست نویسی نسخ خطی کتابخانه مرکزی را طی یک طرح تحقیقاتی به وی محول نمود (که جلد یکم آن چاپ شده است). در ضمن ساعاتی محدود نیز به تدریس رشته های معارف اسلامی و علوم اجتماعی در دانشگاه های همدان پرداخته، ولی اهتمام وی یکسره متوقف بر امور تحقیق می باشد.

فهرست اجمالی آثار چاپ شده وی، اعم از کتاب یا رساله یا مقاله تا این تاریخ (پایان سال ۱۳۹۲) بالغ بر ۴۵۰ عنوان می شود، که به ترتیب سنواتی ارائه می گردد. ضمناً این شرح حال را به خواهش دوستی تقریر کرد؛ و گرنه زبان حال او همواره این دو بیت **عین القضاة همدانی** است که:

«ای برده دلم به غمزه، جان نیز ببر

بردی دل و دین، نام و نشان نیز ببر

گر هیچ اثر بماند از من به جهان

تأخیر روا مدار، وان نیز ببر».

از حدیث دیگران

کامران فانی:

«...، اذکائی، نظریه پرداز تاریخ، و مورخ اندیشه و فرهنگ ایرانی است...»
[آیین نکوداشت، ۳۰ / ۲ / ۱۳۹۳].

داریوش شایگان:

«...، او منشور روشنفکری در ایران را به دست داده است...»
[نشر فرزانه، ۲۸ / ۳ / ۱۳۹۳].

احسان یارشاطر:

«... راستی را، به کوشش‌ها و همت سرکار، و به استقصائی که در تألیفات خود بکار می‌برید، آفرین باید گفت. پیداست که همه ساعات و دقایق شما صرف پژوهش و خدمت به فرهنگ و تاریخ و ادب ایران می‌شود؛ و حال، گذشته از همدان، خطه ری و بزرگان آن را نیز مشمول تحقیقات گسترده خود قرار داده‌اید. قدر کوشش‌های پیگیر سرکار بر اهل نظر پوشیده نیست...»
[ایرانیکا، ۲۰ دسامبر ۲۰۰۴].

علیرضا ذکاوتی:

«...، اذکائی دارای سه وجه محلی (– همدان‌شناسی)، ملی (– ایران‌شناسی) و جهانی است، که با جنبه انسانی نیز مقرون شده است...»
[مراسم نکوداشت، ۷ تیرماه ۱۳۹۳].

اختصارات:

- (■). این نشانه در فهرست حاضر به علامت «کتاب» آمده است.
- (✱). این نشانه در فهرست حاضر به علامت «رساله» آمده است.
- (●). این نشانه در فهرست حاضر به علامت «مقاله» آمده است.

– شماری از مقالات فهرست آثار، «ماتیکان»ها و برخی کتب را می‌توانید از تارنماهای زیر به صورت رایگان دریافت کنید:

www.azkaei.com
www.noormags.com

فهرست آثار

۱۳۴۵-۱۳۴۰

- مقالات مختلف در جراید محلی: «نهیپ غرب»، «مبارز همدان»، «ندای میهن»، «ندای اکباتان» (سال‌های ۱۳۳۹ به بعد).
۱. ● عین‌القضات همدانی، جریده مبارز همدان، سال...، ش... (۱۳۴۰) - سال...، ش... (۱۳۴۱). نشریه هگمتانه، شهرداری همدان، ش ۳ (اسفندماه ۱۳۶۹)، ص ۱۲ (- ناموران همدان، ۲). عین‌القضات نامه (- دستنوشته مؤلف).
 ۲. * نوروز، جشن فروردین (- رساله) - ضمیمه مجله پیک اسلام (نشریه حوزه علمیه همدان/ مدرسه آخوند - غرب)، ۱۳۴۱.
 ۳. ● همدان در داستانی از دوره اشکانیان، جریده مبارز همدان، سال ۱۲، ش ۶۰۰ (۱۱ آذرماه ۱۳۴۳) - سال ۱۳، ش ۶۲۰ (۸ خردادماه ۱۳۴۴).
 ۴. * نظریات سیاسی ابن‌سینا > ترجمه رساله > دکتر احمد فؤادالاهوانی، نهیپ غرب، ۱۳۴۳.
 ۵. ● شاعران معاصر: (۱). امین‌الله رضائی (هنرمند)، جریده مبارز همدان، سال ۱۳، ش ۶۵۳ (۲۴ فروردین ۱۳۴۵) - (۲). محمدحسین شیرین، همان، سال ۱۴، ش ۶۶۶ (۳۰ شهریور ۱۳۴۵).

۱۳۵۰-۱۳۴۶

۶. ■ فهرست نسخ خطی کتابخانه مجلس شورای ملی > بخشی از آنها، و از مؤلفان >، جلد ۱۱ به بعد، ۱۳۴۵-....

۷. ■ فهرست نسخه‌های خطی آرامگاه بوعلی، نشریه نسخه‌های خطی، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، دفتر ۵ (۱۳۴۶)، صص ۳۲۶-۳۴۰.
۸. ● ملاحظاتی درباره ترجمه «مختصرالبلدان» ابن فقیه همدانی، مجله نگین، ش ۴۰، ۱۳۴۷، صص...
۹. * در بیان کاغذ و رنگ‌ها و نگاره‌ها >ویرایش رساله‌ای از مجموعه آقارضا قزوینی<، مجله هنر و مردم، وزارت فرهنگ، دوره جدید، ۱۳۴۸، ش ۸۵، صص...
۱۰. ■ برتری زبان پارسی >ترجمه کتاب< ابن کمال پاشا، مجله وحید، (و به گونه کتابی جداگانه) - انتشارات وحید، ۱۳۴۸.
۱۱. ● ریاضی‌دانان ایرانی >ترجمه از< تراث العرب العلمی فی الرياضیات والفک، تألیف حافظ قدری طوقان، مجله وحید، ش ۷، ۱۳۴۹، صص...
۱۲. ■ نامه‌های سید جمال‌الدین اسدآبادی >ترجمه دو گفتار گزیده از< عروة الوثقی، انتشارات سیمرخ (امیرکبیر)، ۱۳۴۹، چاپ دوم، ۱۳۵۴.
۱۳. ● ← ■ مورخان همدان و تواریخ گمشده آن، جریده ندای میهن (همدان)، سال ۲۱، ش ۷۷۸ (۱۰ اسفندماه ۱۳۴۹) - ش ۷۹۷ (۲۶ دیماه ۱۳۵۰). مجموعه خطابه‌های نخستین کنگره تحقیقات ایرانی، دانشگاه تهران، ج ۲، صص ۴۲۵-۴۵۷. مورخان همدان، تهران، بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی، ۱۳۷۲. [شرح احوال و آثار آنان در چهار بخش:
- (۱). ابن فقیه همدانی،
- (۲). ابوعلی کاتب - حافظ همدانی - خاندان شیرویه،
- (۳). ادیب ابیوردی - ابن همدانی - ابن شادی - نجیب همدانی - طوسی همدانی - نجم‌الدین قمی - ابوبکر راوندی - استدراکات،
- (۴). خواجه رشید - حافظ ابرو - دو دفتر - پیوست: مورخان دیگر - نویسندگان دیگر].

۱۳۵۱-۱۳۵۶

۱۴. ● ← ■. مختصری پیرامون فرهنگ عامیانه همدان و گویش آن،
جریده *ندای میهن* (همدان)، سال ۲۲، ش ۸۰۳ (۲۶ فروردین ۱۳۵۱) -
ش ۸۰۶ (۲۰ خرداد ۱۳۵۱). / *مجله هنر و مردم*، شماره ۱۲۶ (فروردین
۱۳۵۲)، صص ۶۶-۷۴. / *مجموعه مقالات نخستین کنگره تحقیقات
ایرانی*، دانشگاه تهران، ج ۳، ۱۳۵۴، صص ۳۹۳-۴۰۲. / *فرهنگ مردم
همدان* (- دستنوشته مؤلف). [تاریخ انتشار: همدان، دانشگاه بوعلی سینا،
۱۳۸۳].
۱۵. ●. حاشیه‌ای بر افادات استاد محیط طباطبایی درباره تاریخ و معاریف
همدان، جریده *ندای میهن* (همدان)، سال ۲۲، ش ۸۱۰ (۲۸ تیرماه
۱۳۵۱) - ش ۸۱۳ (۲۹ مردادماه ۱۳۵۱).
۱۶. ■. *زندگی‌نامه بیرونی* <ترجمه کتاب> دکتر علی‌الشابی، تهران،
انتشارات مرکز پژوهش‌های مردم‌شناسی (- وزارت فرهنگ)، ۱۳۵۲.
۱۷. ■. *نوروز* (تاریخ و کتابنامه)، تهران، انتشارات مرکز پژوهش‌های
مردم‌شناسی (- وزارت فرهنگ)، آبان‌ماه ۱۳۵۲.
۱۸. * - ■. ابوعلی کاتب همدانی، جریده *نهیض غرب* (همدان)، سال
۱۲، ش ۵۰۱ (۸ دیماه ۱۳۴۳) - ش ۵۰۷ (۳۰ بهمن ۱۳۴۳). / مورخان
همدان و تواریخ گمشده آن، *مجموعه خطابه‌های نخستین کنگره
تحقیقات ایرانی*، دانشگاه تهران، ج ۲، ۱۳۵۳، صص ۴۳۸-۴۴۳. /
دائرةالمعارف تشیع، ج ۱، تهران، ۱۳۶۶، صص ۴۲۵-۴۲۶. / *نشریه
هگمتانه*، شهرداری همدان، ش ۲ (بهمن ۱۳۶۹)، ص ۶ (- ناماوران
همدان، ۱). / یادنامه دکتر طاهری عراقی، *نشریه تحقیقات اسلامی*، بنیاد
دائرةالمعارف اسلامی، سال ۶، ش ۱ و ۲ (۱۳۷۰)، صص ۲۷۸-۳۰۹.
تاریخنگاران ایران، تهران، بنیاد دکتر محمود افشار یزدی، ۷۳، صص
۱۴۳-۱۷۶.

۱۹. ■ **کارنامه بیرونی** (کتابشناسی و فهرست آثار) > ترجمه و تألیف بر اساس < فهرست بیرونی (عربی) - فهرست بوآلو (فرانسه)، تهران، انتشارات مرکز پژوهش‌های مردم‌شناسی (- وزارت فرهنگ)، آبان‌ماه ۱۳۵۳.
۲۰. * دروازه‌بان همدان (- شیرسنگی)، جریده **ندای میهن** (همدان)، سال ۱۷، ش ۶۶۴ (۱۷ شهریور ۱۳۴۶) - ش ۶۶۶ (۱۸ مهرماه ۱۳۴۶). // روایات درباره شیرسنگی همدان، مجله **مردم‌شناسی و فرهنگ عامه ایران**، ش ۱ (تابستان ۱۳۵۳)، صص ۴۶۳۰. / جریده **ناطق** (همدان)، سال ۲۵، ش ۱ (۲۳ آذرماه ۱۳۵۳) - ش ۸ (۲۶ بهمن ۱۳۵۳).
۲۱. ■ فهرست نسخه‌های خطی چند کتابکده خصوصی همدان، (در **فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های رشت و همدان**، تهران، انجمن آثار ملی / فرهنگ ایرانزمین، ۱۳۵۳، صص ۱۷۱۶-۱۶۵۹. [معرفی نسخه‌ها در چهار بخش]: (۱). بحرالفضائل، ۲. حبیب جواهری، ۳. رضا همراه، ۴. متفرقات).
۲۲. * نظری به تاریخ مردم‌شناسی در ایران، مجله **مردم‌شناسی و فرهنگ عامه**، ش ۱، ۱۳۵۳، مقدمه (صص ۱-۱۴).
۲۳. * درآمدی بر مزارشناسی در ایران، مجله **مردم‌شناسی و فرهنگ عامه**، ش ۲، ۱۳۵۳، صص ۴۶۳۰.
۲۴. ● بررسی کتاب / کتابگزاری‌ها <در مجله **ماهانه هنر و مردم**، وزارت فرهنگ، (از سال ۱۳۵۳ به بعد...، که اهم آنها از این قرار است): (۱). دیوان باباطاهر همدانی، ش ۱۵۲. (۲). سه کتاب درباره شاهنامه فردوسی، ش ۱۵۳-۱۵۴ (شماره مخصوص). (۳). کلیات تاریخ «ه.ج. ولز»، ش ۱۵۸. (۴). کتاب **القصاص والمذکرین** «ابن جوزی»، ش ۱۶۸. (۵). **الخلیج الفارسی**، ش ۱۷۵.

- (۶). مقدمه بر تاریخ علم «جورج سارتون»، ش ۱۷۶.
- (۷). فرهنگ و شبه فرهنگ «ندوشن»، ش ۱۸۲، و جز اینها.
۲۵. ●. یادداشت‌هایی درباره‌ی الوندکوه، مجله‌ی هنر و مردم، ش ۱۵۲ (خردادماه ۱۳۵۴)، صص ۵۶-۶۱.
۲۶. ● - ■. کتابشناسی باباطاهر همدانی، مجله‌ی هنر و مردم، ش ۱۵۲ (خردادماه ۱۳۵۴)، صص ۷۳-۷۶ (بخش کتاب). / ترجمه‌ی مقدمه بر ترانه‌های باباطاهر (از) ادوارد هرون - آلن انگلیسی (در) مجله‌ی یغما، سال ۲۹، ش ۳ (خردادماه ۱۳۵۵)، صص ۱۸۳ - ۱۸۵ (و) ش ۴ (تیرماه ۱۳۵۵)، صص ۲۱۷-۲۲۲. / (مقاله‌ی باباطاهر (در) دانشنامه‌ی جهان اسلام، حرف «ب» (ج ۱)، تهران، بنیاد دائرةالمعارف اسلامی، ۱۳۶۹، صص ۴۶-۵۲) (با استدراک و تکمله بر مقاله‌ی «باباطاهر» مینورسکی در دائرةالمعارف اسلام، طبع دوم انگلیسی، لیدن، ج ۱، صص...// همان (با تجدیدنظر و تکمیل) به قلم «ولادیمیر مینورسکی - پرویز اذکائی» (در) همان، چاپ ۲، .../ باباطاهرنامه، گفتار ۱۵.
۲۷. ●. ترکستان‌نامه «ولادیمیر بارتولد»، «بررسی و نقد کتاب»، راهنمای کتاب، ش ۱-۳ و ۷-۱۰، سال ۱۳۵۵.
۲۸. ●. جشنواره‌ی جهان اسلام، مجله‌ی هنر و مردم، ش ۱۶۸-۱۷۱، ۱۳۵۵ هـ.ش.
۲۹. ●. بیرونی از دیدگاه مردم‌شناسی، مجموعه‌ی سخنرانی‌های هفتمین کنگره‌ی تحقیقات ایرانی، جلد ۴/ هنر و مردم، ش ۱۷۵، سال ۱۳۵۵.
۳۰. ●. تاریخ در ترازو «دکتر زرین‌کوب» «بررسی و نقد کتاب»، راهنمای کتاب، ش ۸-۱۰، سال ۱۳۵۶.
۳۱. * باز و بازنامه‌های فارسی، هنر و مردم، ش ۱۷۶-۱۷۸، سال ۱۳۵۶.

۱۳۶۵-۱۳۶۰

۳۲. * مقدسی (بیاری) بشاری از دیدگاه مردم‌نگاری، مجله چیتا، ش ۷، سال ۱ (۱۳۶۰)، ص ۷۹۸-۷۶۴.
۳۳. * تاریخ‌نگاری مسکویه رازی، یادگارنامه فخرائی، تهران، نشر نو، ۱۳۶۳، صص ۳۳۹-...
۳۴. * داستان «جمهوری» همدان (سال ۱۳۱۴ ه.ق.)، مجله آینده، سال ۱۰ (۱۳۶۳)، ش ۱۲، صص ۸۳۹-۸۳۵ / تاریخ معاصر همدان (۱): همدان در جنبش مشروطه (بخش...) [دست‌نوشته مؤلف].
۳۵. * دادشهر ابن‌سینا، مجله چیتا، سال ۳ (۱۳۶۴)، ش ۳، ص... ۳۶. * درآمدی به تاریخ ادب در همدان، (مقدمه کتاب) نغمه‌هایی از دامنه الوندکوه، ج ۲ (۱۳۶۵)، صص ۱-۴۰ / ترانه‌های همدان، (مقدمه) آلاله‌های الوند، گزیده اشعار محلی همدان (۱۳۶۹)، صص ۱۰-۳ / درباره گویش همدانی، (مقدمه کتاب) واژه‌نامه همدانی (۱۳۷۰)، صص ۷-۱۲.
۳۷. * حاج شیخ تقی وکیل‌الرعايا همدانی (م ۱۳۱۸ ه.ش.)، مجله آینده، سال ۱۲ (۱۳۶۵)، ش ۸۷، صص ۴۴۸-۴۳۸ / تاریخ معاصر همدان (۱): همدان در جنبش مشروطه (بخش...) [دست‌نوشته مؤلف].
۳۸. * هپتوایرنگه (= هفت اورنگ)، مجله چیتا، سال ۳ (۱۳۶۵)، ش ۷، صص...
۳۹. * تیر مادی، مجله چیتا، سال ۳ (۱۳۶۵)، ش ۱۰، ص...
۴۰. * ماد، نامشناسی جایهای آن، نامواره دکتر افشار، ج ۲، تهران، ۱۳۶۵، صص ۸۹۱-۸۴۷.
۴۱. * تیشتریه = شعرای یمانی، مجله چیتا، سال ۴ (۱۳۶۵)، ش ۵ و ۶.
۴۲. * نگرشی بر فرهنگ عربی - فارسی لاروس، کیهان فرهنگی، سال ۳، ش ۱۰ (دی ۱۳۶۵).

۴۳. ● ایندراهندی، مجله چیتا، سال ۴ (۱۳۶۵)، ش ۳، صص...

۱۳۶۶

۴۴. * ← ■. قراگزلوهای همدان (خاندان‌های خوانین سته)، مجله آینده، سال ۱۳ (۱۳۶۶)، ش ۴-۵، صص ۲۴۶-۲۲۸ (بخش یکم)، ش ۸-۱۰، صص ۵۸۳-۵۶۸ (بخش دوم) - سال ۱۴ (۱۳۶۷)، ش ۶-۸، صص ۲۷۸-۲۶۵ (بخش سوم)، ش ۹-۱۲، صص ۶۱۷-۶۰۰ (بخش چهارم). تاریخ معاصر همدان (۱): همدان در جنبش مشروطه (بخش...). [دست‌نوشته مؤلف]، (تجدید طبع به صورت کتاب).

۴۵. ● در باب «رصدخانه مراغه»، مجله نشر دانش، سال ۷، ش ۶ (پاییز ۱۳۶۶).

۴۶. ● افسانه دو همزاد، چیتا، سال ۵، ش ۳، آبانماه ۱۳۶۶، صص...

۴۷. ● تاریخ تاریخ در ایران <کتابگزاری>، نشر دانش، سال ۸، ش ۱، ۱۳۶۶.

۴۸. ● ترک‌زبان یا ترک‌نژاد، نشر دانش، سال ۹، ش ۱، آذر - دی ۱۳۶۷.

۴۹. ● تجارب‌الامم «مسکویه رازی»، نشریه تحقیقات اسلامی (بنیاد دائرةالمعارف اسلامی)، سال ۲، ش ۲، سال ۱۳۶۶.

● (مقالات در) دائرةالمعارف تشیع، ج ۱ (آب - احیاء)، تهران، بنیاد اسلامی طاهر، ۱۳۶۶.

۵۰. آخوند ملا علی همدانی (ص ۱۸)،

۵۱. آل شلیله (ص ۱۸۵)،

۵۲. ابراهیم رضوی همدانی (صص ۲۸۴-۲۸۵)،

۵۳. ابراهیم - حکیم - همدانی (ص ۲۸۸)،

۵۴. ابن‌حسول همدانی (ص ۳۱۵)،

۵۵. ابن خالویه همدانی (ص ۳۱۷)،
 ۵۶. ابن ساریان (ص ۳۲۴)،
 ۵۷. ابن شجری بغدادی (ص ۳۳۶)،
 ۵۸. ابن طباطباهای دهگانه علوی (صص ۳۴۱-۳۴۳)،
 ۵۹. ابن عنبه داوودی (صص ۳۵۲-۳۵۴)،
 ۶۰. ابن معینه (ص ۳۶۹)،
 ۶۱. ابودلف عجلی کرجی (ص ۴۰۳)،
 ۶۲. ابوطالب همدانی (ص ۴۱۷)،
 ۶۳. ابوعلی کاتب همدانی (صص ۴۲۵-۴۲۶)،
 ۶۴. ابوهاشم حسنی همدانی (ص ۴۴۷)،
 ۶۵. احکام نجوم (صص ۵۰۸-۵۱۰)،
 ۶۶. احمد بن عبدالعزیز عجلی (ص ۵۲۰).

۱۳۶۷

۶۷. ■. **فرمانروایان گمنام**، تهران، بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی، (مجموعه انتشارات ادبی و تاریخی، ش ۲۲)، ۱۳۶۷، ج ۱ (بخش ۱. امیران کرجی، صص ۱۱۶-۱۱۷. بخش ۲. حسنیگان برزکانی، صص ۱۱۷-۱۵۷. بخش ۳. علویان همدان، صص ۱۵۹-۲۹۳)، ج ۲ (بخش... بویان همدان،... بخش... کاکویان جبال...، خاندان شاهیه خوارزم... و جز اینها). [دستنوشته مؤلف].
۶۸. * **تاریخچه باستان‌شناسی همدان**، مجله **باستان‌شناسی و تاریخ**، مرکز نشر دانشگاهی، سال ۲، ش ۲ (بهار و تابستان ۱۳۶۷)، صص ۵۶-۶۷.
۶۹. * **قبة الارض ایرانی**، کتاب دوم **فرهنگ**، ۱۳۶۷.
۷۰. ●. نکاتی چند از تفسیر شهرستانی، **معارف**، دوره ۵، ش ۳ (آذر - اسفند ۱۳۶۷).

۷۱. ■ **مفاتیح الاسرار و مصابیح الابرار** (- تفسیر شهرستانی)، مراجعه و فهارس، مرکز انتشار نسخ خطی (- بنیاد دائرةالمعارف اسلامی)، ۱۳۶۷.
- (مقالات در) **دائرةالمعارف بزرگ اسلامی**، ج ۱ (آب - آل داوود)، تهران، مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، ۱۳۶۷.
۷۲. آخرالنهر (نجوم)، ص ۱۴۵؛
۷۳. آذین بن هرمزان، ص ۲۶۸؛
۷۴. آل حسنویه، صص ۶۸۴-۶۸۷؛
۷۵. آل حسول، صص ۶۸۷-۶۸۸.

۱۳۶۸

۷۶. ● ساگارتی - قبیلۀ هفتم ماد، مجلۀ **تاریخ و باستان شناسی**، سال ۳، ش ۲ (بهار و تابستان ۱۳۶۸)، ص...
۷۷. ● نگرشی بر **دائرةالمعارف بزرگ اسلامی**، **کیهان فرهنگی**، سال ۶، ش ۶ (شهریورماه ۱۳۶۸)، صص...
۷۸. ● ره آوردی دلپذیر، <کتابگزاری>، **نشر دانش**، سال ۹، ش ۶، مهر - آبان ۱۳۶۸.
۷۹. ● قرابادین فیض آبادی، مجلۀ **دانش** (اسلام آباد)، ش ۲۰-۲۱، زمستان ۱۳۶۸ - بهار ۱۳۶۹.
۸۰. ● مزداددار، مجلۀ **چیستا**، سال ۷، ش ۳، آذر ۱۳۶۸.
۸۱. ● سه کتاب در باب انساب (المجدی للعمری، الشجره لفخرالرازی، الفخری للمروزی)، مجلۀ **تحقیقات اسلامی**، سال ۴، ش ۱ و ۲ (۱۳۶۸)، صص ۱۳۸-۱۴۶.
۸۲. ● ابوالوفاء همدانی، **نشریه تحقیقات اسلامی**، بنیاد دائرةالمعارف اسلامی (تهران)، سال ۴، ش ۱ و ۲ (- ۱۳۶۸ش)، صص ۲۰-۲۸.
- جریده **محراب** (همدان)، سال ۲، ش ۳۹ (۱۴ اسفندماه ۱۳۶۷) - ش ۴۴ (۱۵ تیرماه ۱۳۶۸).

٨٣. ● کتب الصيد والذبائح عند الشیعه، نشره تراثنا، السنة الثانية، العدد الاول، محرم ١٤٠٧ هـ.
٨٤. ● اللذة و الألم من وجهة نظر ابن سینا الفلسفیه والعرفانیه، للاستاذ الشیخ محمد تقی جعفری التبریزی >نقلها عن الانجليزية الى العربیه< نشره تراثنا، س ٢، ع ٢ و ٣، ١٤٠٧ هـ.
- (مقالات در) دائرة المعارف تشیع، ج ٢ (اخبار - ایهام)، تهران، بنیاد اسلامی طاهر، ١٣٦٨.
٨٥. اختیار المصباح - کتاب (صص ١٥-١٦)،
٨٦. ادعیه السر - کتاب (ص ٤١)،
٨٧. اساس التوحید - کتاب (صص ٩٠-٩١)،
٨٨. اسرار الائمة - کتاب (ص ١٣٧)،
٨٩. الاصفی - کتاب (ص ٢٢٨)،
٩٠. افسطیان - سادات (صص ٢٩٠-٩١)،
٩١. الاقتصاد الهادی - کتاب (ص ٢٩٩)،
٩٢. الالف کلمه - کتاب (ص ٣١٣)،
٩٣. امام الحرمین همدانی (صص ٣٩١-٣٩٢)،
٩٤. الامامة - کتب (صص ٣٨٤-٣٨٧)،
٩٥. الامثله - کتاب (ص ٤٩٥)،
٩٦. امیران کرجی (صص ٥١٤-٥١٥)،
٩٧. انساب - علم (صص ٥٤٧-٥٤٨)،
٩٨. انیس التجار - کتاب (ص ٥٩٠)،
٩٩. انیس العابدین - کتاب (ص ٥٩١)،
١٠٠. اهلیجه - کتاب (صص ٦١٩-٦٢٠)،
١٠١. الايضاح فی الرد علی سائر الفرق (ص ٦٤٣).

۱۳۶۹

۱۰۲. ●. آهرمن زدار، مجله چيستا، سال ۷، ش ۶ و ۷، اسفند ۱۳۶۸ / فروردین ۱۳۶۹.
۱۰۳. ●. تلبیس ابلیس <کتابگزاری>، مجله آينده، سال ۱۶، ش ۱-۴ / فروردین - تیر ۱۳۶۹، صص ۱۸۱-۱۸۴ / آينه پژوهش، سال اول، ش ۳ / مهر و آبان ۱۳۶۹، صص ۴۲-۴۳. حافظیات (ذکاوتی)، <کتابگزاری>، مجله آينده، سال ۱۸، ش ۱-۶ / فروردین - شهریور ۱۳۷۱، صص ۱۴۲-۱۴۳.
۱۰۴. ■. ساوه باستان، (در) ساوه نامه، اداره ارشاد و فرهنگ اسلامی ساوه، ۱۳۶۹.
۱۰۵. * رساله زروانی علمای اسلام، مجله چيستا، سال ۸ (شماره مسلسل ۷۳)، آذرماه ۱۳۶۹، صص ۴۳۱-۴۵۷.
۱۰۶. * چامه ستاره شناسی / یا / اخترچامه (فخر گرگانی)، ماهنامه کلک، ش ۸ (آبانماه ۱۳۶۹) [یادنامه دکتر یوسفی]، صص ۱۹۰-۲۰۳.
۱۰۷. ●. وضع اطلاع رسانی فرهنگی در استان همدان، مجله آينه پژوهش، سال ۱، ش ۵ (بهمن و اسفند ۱۳۶۹)، صص ۴-۱۰.
- . (مقاله در) دانشنامه جهان اسلام، حرف ب (جزوه اول)، تهران، بنیاد دائرةالمعارف اسلامی، ۱۳۶۹.
۱۰۸. باباطاهر همدانی، صص ۴۶-۵۲.

۱۳۷۰

۱۰۹. ●. آخوند ملاعلی معصومی همدانی، نشریه هگمتانه، شهرداری همدان، سال ۲، ش ۱۴ (بهمن ماه ۱۳۷۰)، صص ۷-۹ / ش ۱۵ (اسفندماه

- ۱۳۷۰)، صص ۹-۱۰ (ناماوران همدان، ش ۱۲). / *دائرة المعارف تشیع*، ج ۱، ص ۱۸ / *جريدة محراب* (همدان)، سال ۴، ش ۹۳ (۷۰/۵/۱). / *مجله نور علم* (قم)، دوره ۴، ش ۱۰ (مسلسل ۴۶)، مرداد - شهریور ۱۳۷۱، صص ۶۵-۷۰.
۱۱۰. ●. فریدالدوله گلگون، *نشریه هگمتانه*، شهرداری همدان، سال ۱، ش ۱۰ (مهرماه ۱۳۷۰)، صص ۱۵-۱۹ / ش ۱۱ (آبانماه ۱۳۷۰)، صص ۱۵-۱۶ و ۳۰ (ناماوران همدان، ش ۹). *مجله آینده*، سال ۱۸، ش ۶۱ (فروردین - شهریور ۱۳۷۱)، صص ۷۳-۸۱ / *تاریخ معاصر همدان* (بخش...) <دستنوشته مؤلف>.
۱۱۱. ■. *مروج اسلام* در «ایران صغیر» (- احوال و آثار) میرسید علی همدانی (شاه همدان)، به انضمام «رسالة همدانیه» (صص ۱۵۳-۱۸۲)، همدان، دانشگاه بوعلی سینا، ۱۳۷۰. / فرهنگ ایرانزمین، ج ۲۸، تهران، ۱۳۶۸، صص ۹-۶۹. / *نشریه هگمتانه*، شهرداری همدان، ش ۸ (مردادماه ۱۳۷۰)، صص ۱۵-۱۸ و ۲۱ (ناماوران همدان، ش ۷).
۱۱۲. * از بلدییه تا شهرداری (فصلی از تاریخ شهرداری همدان)، *نشریه هگمتانه*، سال ۱، ش ۱۰ (مهرماه ۱۳۷۰)، صص ۱۲-۱۳ / ش ۱۱ (آبانماه ۱۳۷۰)، صص ۲۱-۲۸ / ش ۱۲ (آذرماه ۱۳۷۰)، صص ۱۷-۲۱ / ش ۱۳ (دیماه ۱۳۷۰)، صص ۲۱-۲۶. / *شهرداری همدان* (تاریخ و توسعه)، همدان، دفتر روابط عمومی شهرداری همدان، ۱۳۷۰.
۱۱۳. ●. نگاهی گذرا به گذشته‌های فرهنگی همدان، گزارش‌های سمینار ۱۴۰۰، استانداری همدان، ۱۳۷۰.
۱۱۴. ●/■. *ناماوران همدان* (- شرح حال ۳۵ تن از نامورترین معاریف همدان، در) *نشریه هگمتانه*، شهرداری همدان، ش ۱ (دیماه ۱۳۶۹)، صص ۸-۹. فهرست اسامی:
- (۱). ابوعلی کاتب، *همان*، ش ۲ (بهمن‌ماه ۱۳۶۹)، ص ۶.

- (۲). عین‌القضات، ش ۳ (اسفندماه ۱۳۶۹)، ص ۱۲.
- (۳). ابن‌شادی، ش ۴ (فروردین ۱۳۷۰)، ص ۸ و ۱۱.
- (۴). شیرویه شهردار، ش ۵ (اردیبهشت ۱۳۷۰)، ص ۱۱ و ۲۰.
- (۵). ابن‌فقیه، ش ۶ (خردادماه ۱۳۷۰)، صص ۱۴-۱۵.
- (۶). بدیع‌الزمان، ش ۷ (تیرماه ۱۳۷۰)، ص ۱۶ و ۱۸.
- (۷). میر سیّدعلی، ش ۸ (مردادماه ۱۳۷۰)، صص ۱۵-۱۸ و ۲۱.
- (۸). منوچهری همدانی، ش ۹ (شهریورماه ۱۳۷۰)، ص ۱۰.
- (۹). فریدالدوله گلگون، ش ۱۰ (مهرماه ۱۳۷۰)، صص ۱۵-۱۹ / ش ۱۱ (آبانماه ۱۳۷۰)، صص ۱۵-۱۶ و ۳۰.
- (۱۰). حافظ ابوالعلاء، ش ۱۲ (آذرماه ۱۳۷۰)، ص ۲۷.
- (۱۱). غمام همدانی، سال ۲، ش ۱۳ (دیماه ۱۳۷۰)، صص ۱۱-۱۲.
- (۱۲). آخوند ملا علی، ش ۱۴ (بهمن‌ماه ۱۳۷۰)، صص ۷-۹ / ش ۱۵ (اسفندماه ۱۳۷۰)، صص ۹-۱۰.
- (۱۳). عراقی همدانی، ش ۱۶ (فروردین‌ماه ۱۳۷۱)، صص ۲۲ و ۲۳.
- (۱۴). ریاض همدانی، ش ۱۷ (اردیبهشت‌ماه ۱۳۷۱)، صص ۱۱-۱۵.
- (۱۵). نثری همدانی، ش ۱۸ (خردادماه ۱۳۷۱)، صص ۱۲-۱۵ / ش ۱۹ (تیرماه ۱۳۷۱)، صص ۱۳-۱۶ و ۲۴ / ش ۲۰ (مردادماه ۱۳۷۱)، صص ۹-۱۳ و ۲۴ / ش ۲۱ (شهریورماه ۱۳۷۱)، صص ۱۱-۱۴ و ۲۱.
- (۱۶). آزاد همدانی، ش ۲۲ (مهرماه ۱۳۷۱)، صص ۱۳-۱۴.
- (۱۷). غبار همدانی، ش ۲۳ (آبانماه ۱۳۷۱)، صص ۱۴ و ۱۸.
- (۱۸). باباطاهر همدانی، ش ۲۴ (آذرماه ۱۳۷۱)، صص ۱۲-۱۶.

- سال ۳، ش ۲۵ (دیماه ۱۳۷۱)، صص ۱۶-۱۲ و ۳۵ / ش ۲۶ (بهمن‌ماه ۱۳۷۱)، صص ۸-۱۳ / ش ۲۷ (اسفندماه ۱۳۷۱)، صص ۱۰-۱۶.
- (۱۹). ابوالوفاء همدانی، ش ۲۸ (فروردین‌ماه ۱۳۷۲)، صص ۱۴-۲۲.
- (۲۰). خواجه‌رشید، ش ۲۹ (اردیبهشت‌ماه ۱۳۷۲) - ش ۴۰ (آذرماه ۱۳۷۳).
- (۲۱). حافظ همدانی، ش ۴۳ (مردادماه ۱۳۷۴)، صص ۱۶-۱۹.
- (۲۲). ابن همدانی، ش ۴۴ (شهریورماه ۱۳۷۴)، صص ۱۲-۱۳ و ش ۴۵ (مهرماه ۱۳۷۴)، صص ۱۰-۱۱ و ۱۵.
- (۲۳). خواجه یوسف، ش ۴۶ (آبان‌ماه ۱۳۷۴)، صص ۱۱-۱۳ و ۴۸.
- (۲۴). حکیم‌الاهی همدان (عین‌القضات)، ش ۴۷ (آذرماه ۱۳۷۴)، صص ۷-۹، ش ۴۸ (زمستان ۱۳۷۵)، صص...

۱۳۷۱

۱۱۵. ● سرمای همدان، مجله گلچرخ، سال ۱، ش ۱ (فروردین ۱۳۷۱)، صص ۷۱-۷۳.
۱۱۶. ● ریاض همدانی، نشریه هگمتانه، شهرداری همدان، سال ۲، ش ۱۷ (اردیبهشت‌ماه ۱۳۷۱)، صص ۱۱-۱۵ (ناماوران همدان، ش ۱۴). / مجله گلچرخ، ش ۴ (آبان‌ماه ۱۳۷۱)، صص ۴۹-۵۲.
۱۱۷. ● قرابادین شیرازی، دانش (فصلنامه رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران - اسلام‌آباد)، ش ۲۹-۳۰ / بهار و تابستان ۱۳۷۱، صص ۱۷-۲۹.
۱۱۸. * نظری به تاریخ طب در ایران (رساله)، دانشگاه علوم پزشکی همدان، تابستان ۱۳۷۱.

۱۱۹. ● سینا، ابقرط ایران (در) خلاصه مقالات کنگره بین‌المللی تاریخ پزشکی در اسلام و ایران (۱۱-۱۴ مهر ۱۳۷۱)، دانشگاه تهران، صص ۲ و ۳۳.
۱۲۰. ● رافعی قزوینی و کتاب التدوین (در) خلاصه مقالات اولین سمینار رشد و توسعه قزوین، مهرماه ۱۳۷۱، صص ۹-۱۰.
۱۲۱. * کتابشناسی نوین (طرح و تدوین)، مجله آینه پژوهش، سال ۳، ش ۴ (آذر و دی ۱۳۷۱)، صص ۵-۱۷.
۱۲۲. * نثری همدانی (آقا شیخ موسی دستجردی)، مجله معارف، دوره ۹، ش ۳ (آذر - اسفند ۱۳۷۱)، صص ۲۸۹-۳۱۰ (تتمه و تکمله در) مجله آینده، سال ۱۹، ش ۱۰-۱۲ (زمستان ۱۳۷۲)، صص ۹۱۹-۹۲۱.
۱۲۳. ■ راهنمای شهر همدان (پیشینه تاریخی - وضع جغرافیایی - آثار قدیمه)، همدان، روابط عمومی شهرداری، ۱۳۷۱. <دو زبانه>.
- (مقالات در) دائرةالمعارف تشیع، ج ۳ (ب - پیکار)، تهران، بنیاد خیریه و فرهنگی شط، ۱۳۷۱.
۱۲۴. بازسازی - فن (ص ۴۰)،
۱۲۵. بدء الخلق - کتاب (ص ۱۳۶)،
۱۲۶. بدر حسنویه (ص ۱۴۱)،
۱۲۷. بشارات الشیعه - کتاب (ص ۲۴۰)،
۱۲۸. بطحانیان - سادات (ص ۲۷۳)،
۱۲۹. بکربن عبدالعزیز (ص ۳۹۳)،
۱۳۰. بنی حسنویه (ص ۴۵۹)،
۱۳۱. بنی حسول (ص ۴۶۰)،
۱۳۲. بهاری - شیخ محمدباقر (ص ۵۱۴)،
۱۳۳. بیرونی - ابوریحان (صص ۵۷۴-۵۷۶).

۱۳۷۲

۱۳۴. ●/★. مکانیک (- علم الحیل) قدیم و فنون آن، (در) خلاصه مقالات کنگره بین‌المللی پیشبرد علم و تکنولوژی در جهان اسلام، دانشگاه تهران، اردیبهشت‌ماه ۱۳۷۲ (خلاصه فارسی)، ص ۱۴ / (خلاصه انگلیسی)، ص ۲۶.
۱۳۵. ●. شیخ مفید و حکمت طبیعی، (در) المقالات و الرسائل (ش ۴۹)، المؤتمر العالمی بمناسبة الذکری الالفیة لوفاة الشیخ المفید، قم، ۱۴۱۳ هـ.ق، صص ۵۴-۶۶.
۱۳۶. ★. نوشته‌های کهن فارسی در باب تشریح، (در) مجموعه منتخب مقالات ارائه شده در اولین کنگره آناتومی ایران، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، اردیبهشت ۱۳۷۲، صص ۹۹-۱۰۶.
۱۳۷. ●. ترجمه گفتار «کاکویان یزد» از ادموند باسورث (در) یزدنامه، ج ۱، به‌کوشش ایرج افشار، تهران، فرهنگ ایرانزمین، ۱۳۷۱، صص ۲۴۱-۲۶۴.
۱۳۸. ●. طوسی و طرسوسی، (در) کتاب پاژ، ش ۹ (تابستان ۱۳۷۲)، صص ۷۵-۸۶.
۱۳۹. ●. قبیله مغان، (در) چیستا، سال ۱۱، ش ۱ / مسلسل ۱۰۱ (مهرماه ۱۳۷۲)، صص ۲۳-۳۷.
۱۴۰. ●. میرزا نصرت قوچانی طبیب (۱۲۵۳-۱۳۲۵)، فصلنامه دانش (اسلام آباد)، ش ۳۵، پاییز ۱۳۷۲، صص ۴۵-۵۷.
۱۴۱. ●. بلیانی، پیرخواجو، (در) فصلنامه میراث جاویدان، سال ۱، ش ۳ (پاییز ۱۳۷۲)، صص ۱۲۶-۱۲۹.
۱۴۲. ■. درگزین تا کاشان، تهران، پاژنگ، ۱۳۷۲.
۱۴۳. ●. کاروان بزرگان (به یاد دکتر مهدی درخشان)، نشریه هگمتانه (شهرداری همدان)، ش ۳۰ / خردادماه ۱۳۷۲، صص ۲۵-۲۶.
۱۴۴. ●. ترجمه کتیبه‌های گنجنامه همدان، نشریه هگمتانه (شهرداری

- همدان)، ش ۳۲ / مردادماه ۱۳۷۲، صص ۲۶-۳۰.
۱۴۵. ● دروازه کاسیان، نشریه هگمتانه (شهرداری همدان)، ش ۳۷ / دیماه ۱۳۷۲، صص ۱۷-۲۸.
۱۴۶. ■ فهرست توصیفی نسخه‌های خطی کتابخانه مرکزی دانشگاه بوعلی سینا - همدان، ج ۱، ۱۳۷۲ (تحت طبع).

۱۳۷۳

۱۴۷. ● وزیران درگزینی، (در) فصلنامه هستی، ش ۴ / زمستان ۱۳۷۲، صص ۳۵-۳۷.
۱۴۸. * موقوفه علوی همدان، (در) فصلنامه میراث جاویدان (وقف)، سال ۱، ش ۴ / زمستان ۱۳۷۲، صص ۳۷-۴۱.
۱۴۹. * سبک مادی، (در) کتاب پاژ، ش ۱۱-۱۲ (زمستان ۱۳۷۲)، صص ۹-۱۷.
۱۵۰. ● شیر اکباتان، نوشته هاینس لوشه، ترجمه و تحشیه پرویز اذکائی، (در) مجله باستانشناسی و تاریخ، سال ۸، ش ۲ (۱۶ -)، بهار و تابستان ۱۳۷۳، صص ۳۶-۴۵.
۱۵۱. * عراق عجم در عهد ایلخانان (تاریخ همدان در سده هشتم)، نامواره دکتر محمود افشار، جلد هشتم، تهران، بنیاد موقوفات دکتر افشار، ش ۵۵، تابستان ۱۳۷۳، صص ۴۶۰۷-۴۶۶۱.
۱۵۲. ● طبقات اعلام الشیعه (سده ۱۲)، کتابگزاری در مجله معارف (نشر دانشگاهی)، دوره ۱۰، ش ۲ و ۳ (مرداد - اسفند ۱۳۷۲)، صص ۲۳۹-۲۵۴.
۱۵۳. * رابطه نقلی و عقلی در فقه (رساله)، قم، دبیرخانه کنگره بزرگداشت شیخ اعظم انصاری، پاییز ۱۳۷۳. فصلنامه مسجد، سال ۴، ش ۲۴ (بهمن و اسفند ۱۳۷۴) صص ۱۰-۲۱. / نامواره دکتر محمود افشار، ج ۹ (۱۳۷۵)، صص ۵۲۲۷-۵۲۴۶.

- . (مقاله در) *دانشنامه جهان اسلام*، حرف ب، جزوه سوم (بازار - باژ)، تهران، بنیاد دائرةالمعارف اسلامی، ۱۳۷۲.
۱۵۴. بازنامه‌های عربی و فارسی، صص ۴۶۳-۴۶۷.
- . (مقالات در) *دائرةالمعارف تشیع*، ج ۴ (ت - تفسیر)، تهران، بنیاد خیریه و فرهنگی شط، ۱۳۷۳.
۱۵۵. *تتمیم‌المخلص* - کتاب (ص ۱۰۲)،
۱۵۶. *تحدید نهایات الاماکن* - کتاب (صص ۱۳۹-۱۴۰)،
۱۵۷. *تحقیق ماللهند* - کتاب (صص ۱۷۲-۱۷۳).
۱۵۸. ●. *دانشنامه ایرانیکا*
Darjazin , (in) Encyclopedia, Iranica, vol. VII, fas. 1-(p.55)

۱۳۷۴

۱۵۹. ■. *تاریخنگاران ایران* (بخش یکم: مورخان همدان)، تهران، بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی، ۱۳۷۳.
۱۶۰. ●. کتابخانه‌ها و دانشخانه‌های اسلامی (در) *آینه پژوهش*، سال ۵، ش ۵ و ۶ (ش ۲۹-۳۰)، بهمن - اسفند ۱۳۷۳، صص ۹۸-۹۴.
۱۶۱. ●. کتابگزاری «جلوه‌ها از یک روح سرکش» (در) *آینه پژوهش*، سال ۵، ش ۵ و ۶ (ش ۲۹-۳۰)، بهمن - اسفند ۱۳۷۳، ص ۱۱۳.
۱۶۲. ●/*. عاشورا از دیدگاه تاریخی، (در) *چکیده مقالات کنگره بین‌المللی امام خمینی (س) و فرهنگ عاشورا*، تهران، خردادماه ۱۳۷۴ ه.ش. / محرم ۱۴۱۶، صص ۱۶-۱۷.
۱۶۳. ●. زبان کهن همدانی، (در) *فصلنامه فرهنگ همدان* (اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان همدان)، سال ۱، ش ۱ (- بهار ۱۳۷۴)، صص ۲۲-۱۴.

۱۶۴. ●. امیرمهدی بدیع، مورخ معاصر، (در) ماهنامه کلک، شماره ۶۱-۶۴ (فروردین - تیر ۱۳۷۴)، صص ۴۹۶-۵۰۵ / به یاد امیرمهدی بدیع، **یونانیان و بربرها** (روی دیگر تاریخ) ج ۱۵، توس، ۱۳۸۵، صص ۳۳۲-۳۴۴.
۱۶۵. * کتابخانه بریتانی، (در) درآمدی بر **دائرةالمعارف کتابخانه‌های جهان**، زیر نظر سید محمود مرعشی - علی رفیعی‌علاء مروودشتی، قم، کتابخانه مرعشی، ۱۳۷۴، صص ۱۰۵-۱۳۶.
۱۶۶. * حکیم‌الاهی همدان (عین‌القضات)، **معارف**، (نشریه مرکز نشر دانشگاهی)، سال ۹، ش ۲ (فروردین - آبان ۱۳۷۴)، صص ۱۲۰-۱۳۸.
۱۶۷. ■. **ابوریحان بیرونی** (آراء و افکار)، تهران، انتشارات طرح نو، ۱۳۷۴.
۱۶۸. ●. علل اجتماعی رشد و انحطاط تمدن و فرهنگ اسلامی، (در) **مجموعه مقالات اولین کنفرانس بین‌المللی فرهنگ و تمدن اسلامی**، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی بین‌المللی، ۱۳۷۳، صص ۱۶۵-۱۶۸.
۱۶۹. ●. فلسفه بیرونی، (در) مجله **چیستا**، سال ۱۳، ش ۲ و ۳ (- ۱۲۲ و ۱۲۳) - آبان و آذر ۱۳۷۴، صص ۱۵۷-۱۷۲.
۱۷۰. ●. بهار - و - بهاری، (در) **فصلنامه فرهنگ همدان**، سال ۱، ش ۴ (زمستان ۱۳۷۴)، صص ۳-۹.

۱۳۷۵

۱۷۱. ■. **باباطاهرنامه** (هفده گفتار و گزینه اشعار)، تهران، توس، ۱۳۷۵.
۱۷۲. ●. برگ‌هایی از تاریخ سوسیال دموکراسی همدان، (در) **فصلنامه گفتگو**، ش ۱۲، تابستان ۱۳۷۵، صص ۱۵۰-۱۵۹.

۱۷۳. ● امام‌الحرمین همدانی، (در) فصلنامه فرهنگ همدان، سال ۲، ش ۵ (بهار ۱۳۷۵)، صص ۴۲-۴۳.
۱۷۴. ● مدینه جاهله، (در) نامه گلچرخ، ش ۱۴ (مردادماه ۱۳۷۵)، صص ۲۷-۲۲.
۱۷۵. ■ فهرست ماقبل‌الفهرست (آثار ایرانی پیش از اسلام)، ج ۱، مشهد، بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی، ۱۳۷۵.
۱۷۶. ● بوزنجد و بوزنجدی، (در) فصلنامه فرهنگ همدان، سال ۲، ش ۶ (تابستان ۱۳۷۵)، صص ۱۸-۱۲.
۱۷۷. ● معرفی اجمالی سه کتاب تاریخی (خانواده ایرانی، خاندانهای حکومتگر ایران باستان، التدوین فی‌احوال جبال شروین)، ماهنامه کلک، سال ۷، ش ۷۹-۷۶ (تیر - مهر ۱۳۷۵)، صص ۶۱۳-۶۱۸ (و) کتابی ارزشمند درباره متفکری غریب (ابوحیان توحیدی)، صص ۶۳۰-۶۳۲.
۱۷۸. * نشر فارسی کتابهای مقدس (سبک فاضلخانی)، ماهنامه ادبیات معاصر، سال اول، ش ۷ (آبانماه ۱۳۷۵)، صص ۷-۱۱.
۱۷۹. ■ کتابشناسی همدان، (از ۱۳۷۰ ق.ه تا ۱۳۷۰ ه.ش)، استانداری همدان، مرکز مطالعات فرهنگی استان همدان، ۱۳۷۳.
۱۸۰. ■ اطلس مدینه منوره، (تهیه) دکتر محمد شوقی‌بن ابراهیم مکی، (ترجمه) دکتر پرویز اذکائی، تهران، نشر مشعر (سازمان حج و زیارت)، ۱۳۷۵.
۱۸۱. ● خاندان کاکی گیلی (در) کتاب اباختر (یکم)، قائمشهر، انتشارات پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۷۵، صص ۵-۱۰.
۱۸۲. * رابطه علوم عقلی و نقلی در فقه (در) نامه دکتر محمود افشار، ج ۹ (چهل و یک مقاله) به کوشش ایرج افشار - کریم اصفهانیان، تهران، بنیاد موقوفات دکتر افشار، ۱۳۷۵، صص ۵۲۷-۵۲۶.
۱۸۳. * رساله زروانی علمای اسلام، (در) میراث اسلامی ایران، دفتر

- چهارم (به کوشش رسول جعفریان)، قم، کتابخانه آیه الله العظمی مرعشی نجفی، ۱۳۷۵، صص ۵۸۱-۶۰۰.
۱۸۴. * رساله همدانیه (از) میر سیدعلی همدانی (در) فرهنگ ایرانزمین، ج ۲۹، تهران، نشر طلایه، ۱۳۷۵، صص ۴۴۹-۴۶۹.
۱۸۵. * کتب الصيد و القنص فی الاسلام (در) المحقق الطباطبائی فی ذکره السنویة الاولى (ج ۲)، قم، مؤسسه آل البیت، ۱۳۷۵ هـ ش. / ۱۴۱۷ هـ ق، صص ۹۲۹-۹۵۱.
- (مقاله در) دانشنامه جهان اسلام، حرف ب، جزوه ۷، تهران، بنیاد دائرة المعارف اسلامی، ۱۳۷۵.
۱۸۶. بختیاربن حسویه، صص ۱۰۷۲-۱۰۷۳. همان، جزوه هشتم (۱۳۷۵):
۱۸۷. بدرین حسویه، صص ۱۵۵-۱۵۷.
- (مقاله در) دائرة المعارف تشیع، جلد ۵ (تفصیل - چینی)، تهران، نشر شهید سعید محبی، ۱۳۷۵.
۱۸۸. تقریب المعارف (ص ۱۶)،
۱۸۹. تلخیص الشافی (ص ۶۸)،
۱۹۰. تنبیه الخواطر (ص ۱۰۶).
۱۹۱. التنبیه فی الامامه (ص ۱۰۷)،
۱۹۲. التوحید الصغیر (ص ۱۳۵)،
۱۹۳. جامع الخواص (ص ۲۶۷)،
۱۹۴. جرّاتقال (ص ۳۲۹)،
۱۹۵. جوریان (ص ۵۲۰)،
۱۹۶. جهان بختان (صص ۵۴۱-۵۴۲).

۱۳۷۶

۱۹۷. ● مقدمه بر کتاب *شکوه الوند* (نوشته علی جهانپور)، همدان، انتشارات اسکاف، ۱۳۷۶، صص ۹-۲۱.
۱۹۸. ● تاریخ در ترازو (و تاریخنگاری در ایران معاصر) در کتاب *درخت معرفت* (جشن‌نامه استاد دکتر عبدالحسین زرین‌کوب)، به اهتمام علی‌اصغر محمدخانی؛ تهران، انتشارات سخن، ۱۳۷۶، صص ۶۵-۸۶.
۱۹۹. ● اسناد جنگ تحمیلی، (در) *مجله آیین پژوهش*، سال ۸، ش ۴ (-). ۴۶، مهر - آبان ۱۳۷۶، صص ۱۲-۱۷. هفته‌نامه *کمان*، سال ۲، ش ۳۵/نهم دیماه ۱۳۷۶، صص ۴-۷.
۲۰۰. ● روزنامه خاطرات عین‌السلطنه (کتابگزاری در) *آیین پژوهش*، سال ۸، ش ۴ (-)، مهر - آبان ۱۳۷۶، صص ۵۶-۵۸.
۲۰۱. ● کتابگزاری «اعراب حدود روم و ایران» (در) *ماهنامه کلک*، ش ۸۹-۹۳/مرداد - آذر ۱۳۷۶، صص ۳۶۴-۳۶۷.
۲۰۲. * تاریخچه فهلوی (در) *سخنواره* (پنجاه‌وپنج گفتار پژوهشی به یاد دکتر پرویز ناتل خانلری)، به کوشش ایرج افشار - دکتر هانس روبرت رویمر؛ تهران، انتشارات توس، ۱۳۷۶، صص ۵۵-۱۱۶.
- (مقاله در) *دانشنامه جهان اسلام*، ج ۳ (ب)، تهران، بنیاد دائرةالمعارف اسلامی، ۱۳۷۶:
۲۰۳. برهان‌الدین (خواجه ابونصر)، صص ۲۷۹-۲۸۰،
۲۰۴. بُریده‌بن حصیب (تکلمه)، ص ۳۳۳،
۲۰۵. بزغشی (خواجه)، صص ۳۶۹-۳۷۰،
۲۰۶. بلاشگرد، صص ۷۱۰-۷۱۱.
- (مقاله در) *دائرةالمعارف تشیع*، ج ۶ (حاتم - حیوان)؛ تهران، نشر شهید سعید محبی، ۱۳۷۶:
۲۰۷. حاج آقا رضا همدانی (ص ۲)،

۲۰۸. حروریه (صص ۲۴۲-۲۴۳)،
 ۲۰۹. حیض و نفاس (ص ۶۰۵)،
 ۲۱۰. حیل / مکانیک (صص ۶۰۶-۶۰۷)،
 ۲۱۱. حیوان (صص ۶۰۷-۶۰۸).

۱۳۷۷

۲۱۲. ●. مستر میلیاردها، (در) ماهنامه گلچرخ، ش ۱۸ / فروردین ماه ۱۳۷۷،
 صص ۳۹-۴۳.
 ۲۱۳. ●. تویسرکان - رودراور، (در) فصلنامه فرهنگ همدان، سال ۴، ش
 ۱۳-۱۴ / بهار و تابستان ۱۳۷۷، صص ۱۱۰-۱۱۹.
 ۲۱۴. ●. درباره تفسیر شهرستانی، (در) آینه میراث (فصلنامه نقد کتاب)،
 سال یکم، ش ۱ / تابستان ۱۳۷۷، صص ۶-۱۰.
 ۲۱۵. * استاد بارتولد و ایران، (در) ایران شناخت (نامه انجمن
 ایران‌شناسان کشورهای مشترک‌المنافع و قفقاز)، ش ۹ / تابستان ۱۳۷۷،
 صص ۲۴۸-۳۰۵.
 ۲۱۶. ●. ماده و معنای کتاب در ایران باستان، (در) ارج‌نامه ایرج (به پاس
 نیم‌قرن سوابق درخشان فرهنگی و دانشگاهی استاد ایرج افشار)، به
 کوشش محسن باقرزاده؛ تهران، انتشارات توس، ۱۳۷۷، ج ۲، صص
 ۲۳۳-۲۵۴.
 ۲۱۷. ●. باز هم طوسی و طرسوسی (ابومسلم‌نامه)، فصلنامه خراسان
 پژوهی (آستان قدس رضوی)، سال اول، ش ۱ / بهار و تابستان ۱۳۷۷،
 صص ۲۰۹-۲۱۶.
 ۲۱۸. * خاستگاه ایرانی کلمه حق (تفسیری بر «أنا الحق» حلاج) در
 مجموعه خرد جاودان (جشن‌نامه استاد سید جلال‌الدین آشتیانی)، به

- کوشش: علی اصغر محمدخانی / حسن سیّد عرب؛ تهران، فرزانه، ۱۳۷۷، صص ۵۹-۱۰۵.
۲۱۹. ● حکمت عقلی پیش از اسلام، (در) *آموزگار جاوید* (یادنامه آیه الله العظمی حاج میرزا هاشم آملی)، قم، نشر مرصاد، ۱۳۷۷، صص ۲۸۱-۳۰۰.
۲۲۰. * خاندان شاهیه خوارزم [قسمت اول] (در) *ایران شناخت* (نامه انجمن ایران شناسان کشورهای مشترک المنافع و قفقاز)، ش ۱۰ پاییز ۱۳۷۷، صص ۱۳۶-۱۸۱، [قسمت دوم]، همان، ش ۱۱ زمستان ۱۳۷۷، صص ۱۱۲-۱۴۱.
۲۲۱. ● دفاع نامه های ایرانی، (در) *نامه پژوهش* (فصلنامه تحقیقات فرهنگی)، سال ۳، ش ۹ تابستان ۱۳۷۷، صص ۲۹-۳۴.
۲۲۲. ● کتابگزاری «تجارب الامم» اصمعی، (در) *کتاب ماه* (ماهنامه تاریخ و جغرافیا)، سال ۲، ش ۱ (۱۳)، آبان ماه ۱۳۷۷، ص ۱۱.

۱۳۷۸

۲۲۳. ● خیام و خیال خردستیزی (کتابگزاری «عمر خیام» علیرضا ذکاوتی)، در روزنامه *انتخاب*، [بخش یکم] شماره ۶۷ / یکشنبه ۱۳ تیرماه ۱۳۷۸، ص ۶؛ [بخش دوم] شماره ۶۸ / دوشنبه ۱۴ تیرماه ۱۳۷۸، ص ۶؛ [بخش سوم] شماره ۶۹ / سه شنبه ۱۵ تیرماه ۱۳۷۸، ص ۶.
۲۲۴. ● پیشینه تاریخی ملایر، (در) روزنامه *عندلیب* (ملایر)، شماره ۷۱ / شنبه ۲۳ مردادماه ۱۳۷۸، ص ۴.
۲۲۵. ● محمدمهدی جواهری (شاعر کبیر عراقی) در ماهنامه *چیستا*، سال ۱۷، ش ۲ و ۳ (۱۶۲ و ۱۶۳) - آبان و آذر ۱۳۷۸، صص ۲۴۲-۲۴۷.
۲۲۶. ● مانویت در البحار (در) همایش بزرگداشت علامه مجلسی

- (اصفهان، دیماه ۱۳۷۸)، *یادنامه مجلسی*، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، صص ۹-۱۳.
۲۲۷. * گفتگو در باب مسائل تاریخی (در) *ماهنامه چیستا*، سال ۱۷، شماره ردیف ۱۶۴ و ۱۶۵ / دی و بهمن ۱۳۷۸، صص ۳۲۵-۳۳۸ (و) تکمله و تصحیح (درباره «تفسیر تاریخ» ایران)، همان، ش ۱۷۰ / تیرماه ۱۳۷۹، صص ۹۰۴-۹۰۵.
۲۲۸. * «نسا»های باستان (در) *فصلنامه ایران شناخت*، ش ۱۳ / تابستان ۱۳۷۸، صص ۷۲-۱۰۷.
- *دانشنامه جهان اسلام*، حرف ب (ج ۴)، تهران، بنیاد دائرةالمعارف اسلامی، ۱۳۷۷، (مقالات):
۲۲۹. بلیانی (خاندان)، صص ۱۸۷-۱۸۹.
۲۳۰. بهروز (ذبیح)، صص ۸۰۸-۸۰۹.
- *دائرةالمعارف تشیع*، جلد هفتم (خاتم - دیه)، تهران، نشر سعید محبی، ۱۳۷۸، (مقالات):
۲۳۱. (کتابگزاری) *خاتمة الانوار*، خاتمة روضة الصفا، خاتمة الصوارم الالهية، خاتمة فائق البیان، خاتمة المستدرک (ص ۴).
۲۳۲. (کتابگزاری) *خارستان* (ص ۱۸).
۲۳۳. (کتابگزاری) *الخافیه‌ها* (ص ۲۵).
۲۳۴. (کتابگزاری) *خالصة الحقائق* (ص ۳۶).
۲۳۵. (خاندان) *حسولیان* (صص ۴۲-۴۳).
۲۳۶. (خاندان) *حسینی همدانی* (صص ۴۴-۴۵).
۲۳۷. (کتاب) *ختم الکلام فی شرح مفاتیح شرایع الاحکام* (صص ۷۹-۸۰).
۲۳۸. (کتاب) *ختم الغرائب* (ص ۸۱).

٢٣٩. (کتاب) ختومات (ص ٨٦).
٢٤٠. (رسائل) خرابات (ص ١٠١).
٢٤١. (کتاب) الخراجیه (ص ١٠٣).
٢٤٢. (کتاب) خرج الايام لكافة الانام (ص ١٠٩).
٢٤٣. خردنامهها (صص ١٠٩-١١٠).
٢٤٤. (کتاب) خرقه (ص ١١٥).
٢٤٥. (کتاب) خرم بهشت (صص ١١٧-١١٨).
٢٤٦. (کتابگزاري) خروج، خريده (ص ١٢٤).
٢٤٧. (کتابهای خزانه الاحکام، خزانه الادب، خزانه الاسرار، خزانه الخيال، خزانه عامره (ص ١٢٨).
٢٤٨. (کتاب) خزانه القانع، خزانه المسائل (ص ١٢٩).
٢٤٩. (کتابهای) خزائن الاحکام، خزائن الاشعار، خزائن الاصول، خزائن الانوار (ص ١٣١).
٢٥٠. (کتاب) خزائن الجواهر (ص ١٣٢).
٢٥١. (کتابهای) خزائن القرآن، خزائن الکلام، خزائن المراثي (ص ١٣٣).
٢٥٢. (کتاب) خزينة الاشعار، خزينة الجواهر (ص ١٣٥).
٢٥٣. خسرونامه (ص ١٤١).
٢٥٤. خسرو و شیرين (صص ١٤١-١٤٢).
٢٥٥. خسروی نامه (ص ١٤٣).
٢٥٦. (کتابهای) خصائص الائمة، الخصائص الحسينيه، الخصائص الزينية، خصائص الشيعة (ص ١٥٠).
٢٥٧. الخصائص العظيمة، الخصائص الفاطمية، خصائص يوم الجمعة (ص ١٥١).
٢٥٨. (کتاب) خطاب (صص ١٥٩-١٦٠).

٢٥٩. خطوات الشيطان (ص ١٧٧).
٢٦٠. خطيبان (ص ١٧٩).
٢٦١. خفي علاني (ص ١٨٣).
٢٦٢. (كتاب) الخلاء (ص ١٨٤).
٢٦٣. (كتاب) الخلاص (صص ١٨٥-١٨٦).
٢٦٤. (كتابهاى) الخلاصهها، خلاصة الابحاث، خلاصة الاخبار (ص ١٨٦).
٢٦٥. خلاصة الادعيه، خلاصة الاذكار، خلاصة الاشعار، خلاصة الاعتبار، خلاصة الاعصار (ص ١٨٧).
٢٦٦. خلاصة الاقوال (ص ١٨٨).
٢٦٧. خلاصة التجارب، خلاصة التدبير، خلاصة ترجمة الخواص، خلاصة الترجمان، خلاصة التشريح، خلاصة التفاسير (ص ١٨٩).
٢٦٨. خلاصة التقويم، خلاصة التلخيص، خلاصة التنجيم، خلاصة التنزيل، خلاصة التنقيح، خلاصة التواريخ (ص ١٩٠).
٢٦٩. خلاصة الثقلين، خلاصة الحساب (ص ١٩٢).
٢٧٠. خلاصة الحكمة، خلاصة الحياة، خلاصة الخلاصه، خلاصة الخمسه (ص ١٩٣).
٢٧١. خلاصة الرمل، خلاصة الروضه، خلاصة الشفاء، خلاصة الطب (ص ١٩٤).
٢٧٢. خلاصة العترة، خلاصة العلوم، خلاصة الفصول، خلاصة الفقه، خلاصة الكلام (ص ١٩٥).
٢٧٣. خلاصة لطايف الخيال، خلاصة المقامات، خلاصة المقالات، خلاصة المنهج (ص ١٩٦).
٢٧٤. خلاصة النوادر، خلاصة الوصول، (كتب) الخلاف (ص ١٩٧).
٢٧٥. (كتابهاى) خلافت (صص ٢١١-٢١٢).

۲۷۶. (کتابهای) خلافيات (ص ۲۱۲).
۲۷۷. (کتاب) خلد برین (صص ۳۱۴-۳۱۵).
۲۷۸. (موضوع و کتب) خلل (صص ۲۳۳-۲۳۴).
۲۷۹. (موضوع و کتب) خمس (صص ۲۵۹-۲۶۰).
۲۸۰. (کتابهای) خمسہ (ص ۲۶۲).
۲۸۱. خوابگزاری‌ها (ص ۲۸۸).
۲۸۲. خوابنامه‌ها (صص ۲۸۹-۲۹۰).
۲۸۳. (کتابهای) خواتم، خواتیم (ص ۲۹۰-۲۹۱).
۲۸۴. (کتابهای) الخواص، خواص اسماء الحسنی (ص ۳۰۲).
۲۸۵. (موضوع) خواص اشکال و اوافق (صص ۳۰۳-۳۰۵).
۲۸۶. (موضوع) خواص الاشياء (ص ۳۰۵).
۲۸۷. (موضوع) خواص الحروف (صص ۳۰۵-۳۰۷).
۲۸۸. (کتاب) خواص الحيوان (صص ۳۰۷-۳۰۸).
۲۸۹. خواص الخضروات و البقول، خواص سور القرآن (ص ۳۰۸).
۲۹۰. خواص القرآن (ص ۳۱۱).
۲۹۱. خواص و منافع مجموعات، خوان الاخوان (ص ۳۱۲).
۲۹۲. (کتاب) خيرات حسان (ص ۳۶۱).
۲۹۳. (کتابهای) خير البيان، خير التجارب (ص ۳۶۲).
۲۹۴. خير جليس، خير الرجال (ص ۳۶۳).
۲۹۵. خير الرسائل، خيرة الطيور، خير الفضائل، خير القصص (ص ۳۶۴).
۲۹۶. خير المقال (ص ۳۶۵).
- [جا افتاده:]
۲۹۷. خطّ (رسائل).
۲۹۸. خطابه (منطق).
۲۹۹. خطبه‌ها (کتب و رسائل).
۳۰۰. ۱/ خیراتیہ (وحید بهبهانی). ۲/ دبیر همدانی (صص ۴۵۰-۴۵۱).

۱۳۷۹

۳۰۱. * تبارشناسی در ایران، (در) فصلنامه *ایران شناخت*، [قسمت اول]، ش ۱۴ / پاییز ۱۳۷۸، صص ۹۶-۱۴۸؛ [قسمت دوم]، ش ۱۵ / زمستان ۱۳۷۸، صص ۶۲-۹۹ / *گنجینه شهاب* (پاسداشت آیه الله المرعشی)، قم، ۱۳۸۰، ج ۱، صص ۳۰۹-۳۷۰.
۳۰۲. * *طبیعیات عمر خیّام*، (در) *کنگره بین المللی حکیم عمر خیّام* نیشابوری (اردیبهشت ۱۳۷۹)، *خلاصه مقالات* (ص ۹) / *آینه میراث*، ش ۲۶ (۱۳۸۳)، صص ۷-۲۷.
۳۰۳. ■ *فهرست ماقبل الفهرست*، (آثار ایرانی پیش از اسلام)، بخش دوم: *پزشکی در ایران باستان*، مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۸.
۳۰۴. * *مسأله حدود دهری در نزد رازی* (در) *خردنامه ملاصدرا*، ش ۱۸ / زمستان ۱۳۷۸، صص ۲۹-۳۹.
۳۰۵. * *اُستانس مسمغان* (فیلسوف ایران باستان)، ماهنامه *دانش و مردم*، دوره جدید، ش ۴ / تیرماه ۱۳۷۹، صص ۳۴۶-۳۴۹.
۳۰۶. ● کتاب «المسامرة» بیرونی، (در) *آینه میراث*، سال ۲، ش ۳ و ۴ / زمستان ۷۸ و بهار ۱۳۷۹، صص ۳۵-۳۷.
۳۰۷. ● حکیم ایرانشهری (در) *فصلنامه هستی*، شماره تابستان ۱۳۷۹، صص ۳۶-۳۹.
۳۰۸. * *طوس و طیسفون* (در) *فصلنامه خراسان پژوهی*، سال ۳، ش ۵ / بهار و تابستان ۱۳۷۹، صص ۲۰۹-۲۲۴.
۳۰۹. * *علم الحیل* (مکانیک) و فنون آن (در) *مجله علمی تحقیقات اسلامی*، سال ۱۳ (ش ۱ و ۲)، ۱۳۷۸، صص ۱۶۷-۱۹۷.
۳۱۰. ● بین ابوریحان بیرونی و خواجه طوسی (در) *قضایای مثلثات کروی و جز آن*، *مقالات همایش نصیرالدین طوسی*، تبریز - مراغه (اسفند ۱۳۷۹).

۱۳۸۰

۳۱۱. ● اصول نظری فهرست‌نگاری، (در) *آیینۀ میراث*، ش ۱۰-۱۱. (پاییز و زمستان ۱۳۷۹)، صص ۷۰-۷۲.
۳۱۲. ● (← ۱۱۹) سینا - ابقراط ایران، (در) *مجموعه مقالات کنگره بین‌المللی تاریخ پزشکی در اسلام و ایران*، ج ۱، تهران، ۱۳۷۵، صص ۱۹-۳۰. کتاب توس، ۱۳۸۲ (۳)، صص ۳۹-۴۹.
۳۱۳. * (← ۱۲۲) نثری همدانی (آقا شیخ موسی دستجردی)، ماهنامه *چیستا*، سال ۱۸، ش ۱۷۸ و ۱۷۹ / اردیبهشت و خردادماه ۱۳۸۰، صص ۶۰۵-۶۲۸.
۳۱۴. ● نسخه الآثارالباقیه رَبع رشیدی (در) *نامه بهارستان*، سال ۱، ش ۲ / پاییز و زمستان ۱۳۷۹، صص ۶۵-۷۰.
۳۱۵. * فرهنگ شاهنامه (تدوین فریتس ولف)، *تک درخت* (مجموعه مقالات هدیه... به محمدعلی اسلامی‌ندوشن)، تهران، انتشارات آثار - یزدان، ۱۳۸۰، صص ۱۱۷-۱۳۴.
۳۱۶. ● پیشینه علمی همدان (مدارس و حوزه‌ها)، *مجموعه مقالات کنگره بزرگداشت آخوند ملا علی معصومی همدانی* (مردادماه ۱۳۷۷)، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۸۰، صص ۷-۲۰.
۳۱۷. ■ *الآثارالباقیه عن القرون الخالیه* (ابوریحان بیرونی)، تحقیق و تعلیق پرویز اذکائی، تهران، مرکز نشر میراث مکتوب، ۱۳۸۰، (لا+۹۰۰ص)^۱.
۳۱۸. ● مانی به روایت ابن‌ندیم (در) *آیینۀ میراث*، ش ۱۳ / تابستان ۱۳۸۰، صص ۴۲-۴۴.
۳۱۹. ● همراه با دست‌نوشته‌ها (ترجمه کتاب) *خاطرات ایگناتی کراچکوفسکی* [بخش ۱] *آیینۀ میراث*، ش ۱۳ / تابستان ۱۳۸۰، صص

۱. این اثر جایزه سال جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۱) را احراز نمود.

- ۸۴-۷۷، [بخش ۲] ش ۱۴ / پاییز ۱۳۸۰، صص ۵۷-۸۰؛ [بخش ۳] ش ۱۵ / زمستان ۱۳۸۰، صص ۷۶-۸۴.
۳۲۰. ● خاندان فیروزان اشکوری (در) **گیلان‌نامه** (مجموعه گیلان‌شناسی)، جلد پنجم (به کوشش م. پ. جکتاجی)، رشت، طاعتی، ۱۳۸۰، صص ۱۵-۲۶.
۳۲۱. ● ذره‌گرایی رازی (در) **محقق‌نامه** (جشن‌نامه دکتر محقق) به اهتمام خرمشاهی - جهانبخش، تهران، سیناگار، ۱۳۷۹، ج ۱، صص ۳۴۲-۳۶۵.
۳۲۲. ● روش تبویب و تصحیح الآثار الباقیه (در) **آیینة میراث** سال ۴، ش ۱۴ (پیاپی)، پاییز ۱۳۸۰، صص ۷۴-۷۶.
۳۲۳. ■ **همدان‌نامه** (بیست‌گفتار درباره مادستان)، همدان، نشر مادستان، ۱۳۸۰ (۱۶+۵۸۶ص).
۳۲۴. * شاهنامه‌ها و خداینامگ‌ها (در) فصلنامه هستی، دوره ۲، سال ۲، ش ۳ / پاییز ۱۳۸۰، صص ۲۹-۴۵.
۳۲۵. * اودکسوس کنیدوسی (ابوریحان یونان)، ماهنامه دانش و مردم، ش ۲۰ / اسفند ۱۳۸۰، صص ۵۹۱-۶۰۷.
- **دائرة المعارف تشیع**، جلد هشتم (ذات - ژرف)، تهران، نشر سعید محبی، ۱۳۷۹، (مقاله):
۳۲۶. رضوی (ص ۲۷۵).

۱۳۸۱

۳۲۷. ■ **طب روحانی** (رساله در روانشناسی اخلاق) حکیم محمدبن زکریای رازی، وانوشت پارسی: پرویز اذکائی، تهران، اهل قلم، بهار ۱۳۸۱ (ی+۱۱۲ص).
۳۲۸. * فرهنگ‌شناسی عرفان ایرانی (چکیده گفتار) **خلاصه مقالات** (نخستین همایش ملی ایران‌شناسی) تهران، بنیاد ایران‌شناسی، خرداد

- ۱۳۸۱، صص ۴۲۶-۴۲۷. (تفصیل مقاله در) *ایران شناخت*، ش ۱۸ و ۱۹ / پاییز و زمستان ۱۳۷۹، صص ۲۸۰-۳۲۷.
۳۲۹. * ری مغان و نامجای تهران (در) *پژوهشهای ایرانشناسی* (نامواره دکتر محمود افشار)، جلد ۱۳، تهران، بنیاد موقوفات دکتر افشار، ۱۳۸۱، صص ۳۶-۴.
۳۳۰. ● بیرونی و ابزار ستاره‌شناسی (در) *جهان کتاب*، سال ۷، ش ۱۵۱ و ۱۵۲ / مردادماه ۱۳۸۱، صص ۶-۹.
۳۳۱. ● وقف در ایران باستان (در) *فصلنامه میراث جاویدان* (وقف)، سال ۱۰، ش ۳۷ / بهار ۱۳۸۱، صص ۸۳-۸۶.
۳۳۲. ● آریانپور و نظریه تاریخ (در) *ماهنامه چیستا*، سال ۲۰، ش ۱۹۱ / مهرماه ۱۳۸۱، صص ۳۱-۳۴.
۳۳۳. ■ *ماتیکان عین‌القضات همدانی* (هفت گفتار در عرفان‌پژوهی)، همدان، نشر مادستان، پاییز ۱۳۸۱ (ز+ ۲۶۰ص).
۳۳۴. ● بحثی در رده‌بندی کتابشناسی (کتابگزاری «تاریخ نگارش‌های عربی» فؤاد سزگین)، *ماهنامه جهان کتاب*، سال ۷، ش ۱۶۱ و ۱۶۲ / دی ماه ۱۳۸۱، صص ۶-۷.
۳۳۵. ● *المخطوطات العلمیه فی مکتبه جامعه ابوعلی سینا المکزیه بهمدان* (در) *محاضرات مؤتمر المخطوطات العربیه فی ایران*، دمشق، *المستشاریه الثقافیه للجمهوریه الاسلامیه الایرانیة* بدمشق، ۱۴۲۳هـ / ۲۰۰۲م، صص ۴۵-۵۶.
۳۳۶. ● *حقیقت یا روایت* (در) *فصلنامه هستی*، ش ۱۱ / پاییز ۱۳۸۱، صص ۱۹-۳۵ / *ماتیکان عین‌القضات همدانی* (تدوین: پرویز اذکائی، ۱۳۸۱، صص ۱۹۳-۲۴۰).
۳۳۷. * *افسانه گیل‌گمش سومری و فریدون آریایی*، (در) *مجله مطالعات ایرانی* (دانشکده ادبیات دانشگاه شهید باهنر کرمان)، سال اول، ش ۱ / بهار ۱۳۸۱، صص ۱-۱۳.

۳۳۸. * حقیقت امر اساطیر بین‌النهرینی، (در) *مجله مطالعات ایرانی* (دانشکده ادبیات دانشگاه شهید باهنر کرمان)، سال اول، ش ۲ / پاییز ۱۳۸۱، صص ۱-۱۳.

● *دائرة المعارف تشیع*، جلد نهم (سابقون - شفاء الصدور)، تهران، نشر شهید محبی، ۱۳۸۱؛
(مقالات):

۳۳۹. سادات (صص ۳-۴)،

۳۴۰. سادات (۱۰ گفتار): حسنی، حسینی، خداشاهی، دینور،

رضوی، شجریان، گلستانه، موسوی (صص ۵-۱۱)، سلیقیان،

سینورابی (صص ۹-۴۱۰)،

۳۴۱. سلمان فارسی (صص ۲۶۲-۲۶۵)،

۳۴۲. شریفان همدان (ص ۵۸۰).

● *دانشنامه ایرانیکا* (ج ۱۱)

Encyclopedia Iranica (ed. Yarshater), vol.

XI. Fas. 6, N. Y., 2003 (Articles):

343. Hamadan - Geography (pp. 595-598),

344. Hamadan - History of Islamic period (pp. 608-612),

345. Mir Sayyed Ali Hamadani (p. 628).

۳۴۶. ● *جزوه ابن سینا* (فارسی) - Avicenna (انگلیسی) و - فراخوان

(Announcement)، همایش بین‌المللی ابن سینا، دانشگاه بوعلی سینا -

همدان، ۱۳۸۱.

۱۳۸۲

۳۴۷. * *مکتب پزشکی سینائی* (در) *جشن‌نامه استاد پرویز شهریاری*، به کوشش: دکتر رقیه بهزادی، تهران، انتشارات فردوس، ۱۳۸۲، صص ۴۳۸-۴۲۵.

۳۴۸. ● دیوار همیشه گرگان (در) فصلنامه *اباختر* (ساری)، دوره یکم، ش ۳ و ۴/ بهار و تابستان ۱۳۸۲، صص ۴۷-۵۱.
۳۴۹. ● حکیم رازی و ناصر خسرو (در) *نامه پارسی*، سال ۸، ش ۲/ تابستان ۱۳۸۲ (ویژه‌نامه بزرگداشت حکیم ناصر خسرو)، صص ۲۷-۴۸.
۳۵۰. ● ماهیت «عشق» در نزد حکیم رازی (در) فصلنامه *هستی*، دوره ۲، سال ۴، ش ۱۴/ تابستان ۱۳۸۲، صص ۱۰-۲۱.
۳۵۱. * خواجه نصیر طوسی و ابوریحان بیرونی (در) *مجله پیک نور* (دانشگاه پیام نور)، سال اول، شماره دوم/ تابستان ۱۳۸۲، صص ۱۸-۲۳.
۳۵۲. * درآمدی به تاریخ ادب در همدان (در) *نغمه‌هایی از دامنه الوند*، ج ۲، طبع علی رحیمیان، همدان، ۱۳۸۲، صص ۱-۵۶.
۳۵۳. ● ماجرای عقل و نقل (کتابگزاری)، *جهان کتاب*، س ۸، ش ۹ (-) (۱۷۷) دیماه ۱۳۸۲، صص ۱۷-۱۸.
۳۵۴. ● سنت‌گرایی و نگره تاریخی (در) *خرد جاویدان* (مجموعه مقالات همایش نقد تجدد از دیدگاه سنت‌گرایان معاصر)، دانشگاه تهران، ۱۳۸۲، صص ۳۴۷-۳۶۰.
۳۵۵. * رازی‌شناسی در عصر حاضر (در) *آینه میراث*، ش ۲۲/ پاییز ۱۳۸۲، صص ۳۸-۵۲.
۳۵۶. * موضع «تفکیک» حکیم رازی (در) *آینه میراث*، ش ۲۳/ زمستان ۱۳۸۲، صص...
۳۵۷. * خرد شهر رازی (در) *اندیشه سیاسی ایران*، تهران، نشر کویر، ۱۳۸۲، صص ۹۷-۱۶۲.
۳۵۸. ■ *حکیم رازی* (حکمت طبیعی و نظام فلسفی)، تهران، طرح نو، ۱۳۸۲ (یط+۹۳۸ص).
۳۵۹. ■ *ابوریحان بیرونی* (چاپ سوم)، تهران، طرح نو، ۱۳۸۲.

۱۳۸۳

۳۶۰. * دین و فلسفه در نزد رازی، (در) فصلنامه هستی، ش ۱۷ / بهار ۱۳۸۳، صص ۱۲۱-۱۳۹ (۱)؛ قسمت دوم (در) همان، ش ۱۸ / تابستان ۱۳۸۳، صص ۱۷-۳۷.
۳۶۱. * دادشهر ابن سینا (در) مجموعه مقالات همایش ابن سینا (همدان)، دانشگاه بوعلی سینا (شهریورماه ۱۳۸۳) - خلاصه مقالات، همدان، انتشارات خواجه رشید، شهریور ۱۳۸۳، ص ۲۰۸ (فارسی) - P 190 (انگلیسی)، نک: ش ۳۵.
۳۶۲. * / ■. ناموارگان همدان (در) فصلنامه فرهنگ همدان، سال ۱۰، ش ۳۴ / شهریور ۱۳۸۳، صص ۳۳-...
۳۶۳. ■. غمام و نثری (مشاهیر همدان، ش ۱)، همدان، نشر نازلی، ۱۳۸۳.
۳۶۴. * فرهنگ‌شناسی عرفان ایرانی (در) مجموعه مقالات نخستین همایش ملی ایران‌شناسی، ۸ / ۱، تهران، بنیاد ایران‌شناسی، ۱۳۸۳، صص ۱-۳۵.
۳۶۵. ●. کتابفروشی‌های همدان (در) کتابفروشی (یادنامی بابک افشار)، به خواستاری ایرج افشار، ج ۱، تهران، انتشارات شهاب ثاقب، اسفند ۱۳۸۳، صص ۶۷-۸۸.
۳۶۶. * طبیعت‌ات عمر خیام (در) آینه میراث، ش ۲۶ / پاییز ۱۳۸۳، صص ۷-۲۷.
۳۶۷. ●. جنبش دیلمیان (در) فصلنامه آباختر، سال، ش (پیاپی) ۹ و ۱۰ / پاییز و زمستان ۱۳۸۳، صص ۹۹-۱۰۶.
- . دائرةالمعارف تشیع، ج ۱۰ (شفا - ظهیر)، تهران، نشر شهید محبی، ۱۳۸۳. (مقالات):
۳۶۸. صدرالدین رضوی (ص ۳۰۹)،
۳۶۹. صوفیان (۳۹۶)،

۳۷۰. طالبیه (۴۳۴)،

۳۷۱. طباطبائیان (۴۹۵).

۱۳۸۴

۳۷۲. ●. صفت دوایر سماوی (ترجمه از مقاله اول *القانون المسعودی* بیرونی)، ماهنامه *دانش و مردم*، ش ۵۱ و ۵۲ / فروردین - اردیبهشت ۱۳۸۴، صص ۸-۱۴.

۳۷۳. ●. تاریخنگاری رشیدالدین همدانی (در) *خلاصه مقالات کنگره احیای ربع رشیدی*، دانشگاه تبریز، اردیبهشت ۱۳۸۴، ص ۱۲.

۳۷۴. ●. ریاض همدانی (در) *ماهنامه چیست*، سال ۲۲، ش ۲۱۸-۲۱۹ / اردیبهشت و خردادماه ۱۳۸۴، صص ۶۰۴-۶۱۰.

۳۷۵. * ابن ندیم و خطوط قدیم (در) *همایش لوح تا لوح*، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، تیرماه ۱۳۸۴، صص ۳۸ و ۳۹-۴۰ و ۳۴ / *سیر خط و کتابت* (مجموعه مقالات همایش بین‌المللی از لوح تا لوح)، تهران، معاونت فرهنگی وزارت ارشاد، ۱۳۸۴، صص ۱۲۹-۱۴۴؛ و ترجمه انگلیسی آن (pp.147_165).

۳۷۶. * جبر و اختیار در نزد حکیم رازی (در) *فصلنامه هستی*، دوره دوم، ش ۲۲ / تابستان ۱۳۸۴، صص ۱۱-۱۹.

۳۷۷. * پیوند ایران با اندلس (در) *مجموعه مقالات همایش بین‌المللی قرطبه و اصفهان* (۱۳۸۱)، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۸۴، صص ۷-۱۹.

۳۷۸. ●. زندگانی باباطاهر (به فارسی و انگلیسی)، *ویژه‌نامه نخستین جشنواره دوبیتی و رباعی*، همدان، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، شهریور ۱۳۸۴.

۳۷۹. * مزارات همدان (قسمت اول) *فصلنامه میراث جاویدان* (وقف)،

- ش ۵۱ / پاییز ۱۳۸۴، صص ۳۱-۴۴؛ (قسمت دوم)، همان، ش ۵۲ / زمستان ۱۳۸۴، صص ۴۷-۶۲.
۳۸۰. * نامجاهای میانرودانی، (در) *یشت فرزانه‌گی* (جشن‌نامه دکتر محسن ابوالقاسمی)، تهران، انتشارات هرمس، ۱۳۸۴، صص ۶۱-۹۳.
۳۸۱. * گزارشی درباره شطرنج (موادی برای تاریخ شطرنج در ایران)، فصلنامه *آینه میراث*، سال ۳، ش ۳۰-۳۱ / پاییز و زمستان، ۱۳۸۴، صص ۱۴-۴۴.

● *دانشنامه زبان و ادب فارسی*، ج ۱ (آب - برزویه)، به سرپرستی اسماعیل سعادت، تهران، فرهنگستان فرهنگ و زبان فارسی، ۱۳۸۴؛ (مقالات):

۳۸۲. ابومعشر بلخی (صص ۱۸۰-۱۸۲)،

۳۸۳. الانساب (صص ۵۵۹-۵۶۰).

۱۳۸۵

۳۸۴. ■ *حکیم رازی* (حکمت طبیعی و نظام فلسفی) محمدبن زکریای صیرفی، چاپ ۲، تهران، طرح نو، ۱۳۸۴ (۹۳۶ص).
۳۸۵. ● کتابهای علمی مطبوع دائرةالمعارف عثمانیه (حیدرآباد) و اصول طبقه‌بندی موضوعی (در) فصلنامه *دانش* (مرکز تحقیقات فارسی پاکستان)، ش ۸۳ / زمستان ۱۳۸۴، صص ۵۱-۶۰.
۳۸۶. * منشأ مناظره‌های ادبی (- ایران باستان و میانرودان)، *خلاصه مقالات گردهمایی علمی انجمن ترویج زبان و ادب فارسی*، اصفهان، شهریور ۱۳۸۵، ص ۱۴. (← ش ۴۰۲)
۳۸۷. ● ایران، خاستگاه نظریه اتمی، (در) *آینه میراث*، ش ۳۲ / بهار ۱۳۸۵، صص ۳-۱۰.
۳۸۸. ● کهن‌ترین پایتخت (همدان)، هفته‌نامه *همدان* / ۱۴۰۰، سال ۳، ش

۹۶/ شنبه ۱۱ آذرماه ۱۳۸۵، ص ۳/ ویژه‌نامه ابن‌سینا، شهریور ۱۳۸۶، ص ۷.

۳۸۹. ● رده‌بندی علمی در کتاب‌شناسی، (نقدی بر طبقات موضوعی جاری)، فصلنامه کتابهای اسلامی، سال ۷، ش ۲۵-۲۴/ بهار و تابستان ۱۳۸۵، صص ۹-۱۵.

۳۹۰. ■ فرهنگ مردم همدان، انتشارات دانشگاه بوعلی‌سینا - همدان، با همکاری نشر مادستان، ۱۳۸۵ (۴۸۰ص).

۳۹۱. * قانون مسعودی بیرونی (جایگاه آن در تاریخ علم) در آینه میراث، ویژه‌نامه تاریخ علم (۳)، ش ۳۵/ زمستان ۱۳۸۵، صص ۱۰۹-۱۱۹.

● (مقالات در) فرهنگ آثار ایرانی - اسلامی، تهران، انتشارات سروش، ۱۳۸۵، جلد اول (آ - ب):

۳۹۲. الآثارالباقیه (ص ۴۸)،

۳۹۳. آثارالبلاد (ص ۴۹)،

۳۹۴. بازنامه ناصری،

۳۹۵. بازنامه نسوی (ص ۳۹۸).

● (مقالات در) دائرةالمعارف تشیع، جلد یازدهم. (عابد اصفهانی - العیون و المحاسن)، تهران، نشر شهید سعید محبی، ۱۳۸۴.

۳۹۶. عریضیان (ص ۲۶۴)،

۳۹۷. علاءالدوله‌های همدان (ص ۳۵۱)،

۳۹۸. علویان (ص ۴۰۸)،

۳۹۹. علویان طبرستان (صص ۴۰۸-۴۰۹)،

۴۰۰. علویان همدان (صص ۴۱۰-۴۱۱)،

۴۰۱. عمدة الطالب (صص ۴۶۸-۴۶۹).

۱۳۸۶

۴۰۲. * منشأ مناظره‌های ادبی (ایران باستان و میانرودان)، فصلنامه گوه‌ر گویا، دانشگاه اصفهان، سال اول - شماره اول/ بهار ۱۳۸۶، صص ۱۰-۱.
۴۰۳. * مسمغان دماوند، (در) فصلنامه آباختر (ساری)، ش ۱۳، ۱۴/ تابستان ۱۳۸۶، صص ۵۱-۶۰.
۴۰۴. * دیدگاه فلسفی ابوریحان بیرونی، فصلنامه آیین میراث، ش ۳۶-۳۷/ بهار و تابستان ۱۳۸۶، صص ۶۲-۷۴.
۴۰۵. ● میرزا نصرت قوچانی طبیب (ح ۱۲۵۳- ح ۱۳۲۵ ه.ق.)، فصلنامه آیین میراث، ش ۳۹/ زمستان ۱۳۸۶، صص ۱۵۳-۱۶۲.
- (در) دائرةالمعارف تشیع، جلد دوازدهم (غار - قباله)، تهران، نشر شهید محبی، ۱۳۸۶ (مقالات):
۴۰۶. غمام همدانی (صص ۱۲۷-۱۲۸).
۴۰۷. فخرالدین عربشاه (ص ۲۲۴).

۱۳۸۷

۴۰۸. ● ماتیکان فرهنگ جبهه، فصلنامه پرنیان (حوزه هنری همدان)، سال ۲، ش ۴/ بهار ۱۳۸۷، صص ۱۲-۱۵؛ فصلنامه فرهنگ مردم، ش ۲۶ (ویژه‌نامه همدان)، تابستان ۱۳۸۷، صص ۳۲۳-۳۲۷.
۴۰۹. ● همدان در یک نگاه، فصلنامه فرهنگ مردم، ش ۲۶ (ویژه‌نامه همدان)، تابستان ۱۳۸۷، صص ۱۲-۲۱.
۴۱۰. ● گذشته‌های سفالگری (لالجین)، فصلنامه فرهنگ مردم، ش ۲۶ (ویژه‌نامه همدان)، تابستان ۱۳۸۷، صص ۱۱۴-۱۱۶.
۴۱۱. ● القاب عوامانه در همدان (با همکاری نصرالله آژنگ)، فصلنامه

۴۱۲. ● فرهنگ مردم، ش ۲۶ (ویژه‌نامه همدان)، تابستان ۱۳۸۷، صص ۲۰۲-۱۸۷.
۴۱۳. ● مجموعه احادیث شیعی، فصلنامه کتابهای اسلامی، ش ۳۰-۳۱/ پاییز و زمستان ۱۳۸۶، صص ۱۸-۹.
۴۱۴. ● تمدن و دیرینگی اقوام ایرانی (مصاحبه) فصلنامه میثاق امین (قم)، ش ۶/ بهار ۱۳۸۷، صص ۴۷-۱۵.
۴۱۵. * ترانه‌های باباطاهر (منضم به ترجمه‌های انگلیسی آنها)، تهران، نشر علم، ۱۳۸۸، (۶۷+۸۸ص).
۴۱۶. * دانشواژه‌های اجتماعی، فصلنامه فرهنگ مردم، ش ۲۷ (ویژه‌نامه بلوکباشی)، ... ۱۳۸۷، صص ۲۶۴-۲۵۱.
۴۱۷. ■ ماتیکان فلسفی (بیست گفتار درباره حکمت و عرفان)، مادستان، ۱۳۸۷ [نشر رایانه‌ای].

۱۳۸۸

۴۱۷. ● روزنامه‌های همدان (در صدر مشروطیت)، مزدک‌نامه ۲ (پژوهش‌های ایران شناسی)، تهران، اساطیر، ۱۳۸۸، صص ۵۷۲-۵۵۵.
۴۱۸. ● کیستی باباطاهر، فصلنامه نویسنده (همدان)، سال ۳، ش ۷ و ۸/ بهار و تابستان ۱۳۸۸، صص ۱۱۶-۱۱۰.
۴۱۹. ■ ماتیکان علمی (سی گفتار درباره تاریخ علم)، مادستان، ۱۳۸۸ [نشر رایانه‌ای].

۱۳۸۹

۴۲۰. ● خط / دبیره / نویسه (و خط نامه‌ها)، مزدک‌نامه ۳ (پژوهش‌های ایران‌شناسی)، تهران، اساطیر، ۱۳۸۹، صص ۱-۱۰.

۴۲۱. * اقبال لاهوری و شاه همدان (به انضمام رساله «همدانیه» میر سیدعلی همدانی)، فصلنامه نویسنده، سال ۴، ش ۹ و ۱۰ / تابستان و پاییز ۱۳۸۹، صص ۱۰۸-۱۱۵.
۴۲۲. * خواجه یوسف همدانی (در) پژوهشهای ایرانشناسی (افشار) جلد بیستم: آفرین نامه (دکتر محمدامین ریاحی)، تهران، موقوفات دکتر افشار، ۱۳۸۹، صص ۶۱۳-۶۲۰.
۴۲۳. ● شمس تبریزی هندوستان، ترجمه گفتار ولادیمیر ایوانف، (در) چون من در این دیار (جشن نامه دکتر رضا انزابی نژاد)، تهران، سخن، ۱۳۸۹، صص ۲۳۳-۲۴۴ / فصلنامه دانش (اسلام آباد)، شماره ۱۰۲ / پاییز ۱۳۸۹، صص ۳۰-۴۰ / مزدک نامه ۵ (کیانفر)، تهران، پروین استخری، ۱۳۹۱، صص ۳۹۵-۴۰۵.
۴۲۴. ■ ماتیکان فرهنگی (سی گفتار در فرهنگ و ادب)، مادستان، ۱۳۸۹ [نشر رایانه‌ای].

۱۳۹۰

۴۲۵. ■ فهرست توصیفی نسخه‌های خطی در کتابخانه مرکزی دانشگاه بوعلی سینا، ج ۱، همدان، ۱۳۸۷ / ۱۳۷۰.
۴۲۶. ■ استیلای عرب (شیعه و مهدویت در عهد بنی امیه)، ترجمه پرویز سپیتمان (اذکائی)، قم، کتابخانه آیه الله مرعشی، ۱۳۹۰.
۴۲۷. ● شمسوار کتاب ایران (- ایرج افشار)، گزارش میراث، ش ۴۴ / فروردین - اردیبهشت ۱۳۹۰، صص ۱۷-۲۰؛ فصلنامه بخارا، ش ۸۱ / خرداد - تیر ۱۳۹۰، صص ۷۳۸-۷۳۴.
۴۲۸. * ابن ندیم و خطوط قدیم، میراث شهاب (مرعشی)، قم، ش ۶۲ / زمستان ۱۳۸۹، صص ۲۷-۵۱.
۴۲۹. ● کتابگزاری «کتابشناسی فردوسی» (ایرج افشار)، کتابشناسی فردوسی و شاهنامه، گردآوری ایرج افشار، تهران، مرکز پژوهشی میراث مکتوب، ۱۳۹۰، صص ۳۷۶-۳۸۰.

۴۳۰. * شاهنامه‌ها و خدای نامگ‌ها (در) *ویژه‌نامه همایش هزارمین سال سرایش شاهنامه*، ج ۱، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۹۰، صص ۴۲-۲۷.
۴۳۱. ■ *ماتیگان کتابگزاری* (چهل گفتار در بررسی و نقد کتاب)، مادستان، ۱۳۸۹ [نشر رایانه‌ای].

۱۳۹۱

۴۳۲. ■ *ابوریحان بیرونی* (افکار و آراء)، چاپ چهارم، تهران، طرح نو، ۱۳۹۰.
۴۳۳. * کتابخانه بریتانیا، (در) *جهان کتابخانه‌ها*، به کوشش سید محمود مرعشی نجفی، جلد ۲، قم، کتابخانه مرعشی، ۱۳۹۱، صص ۱۰۳-۱۴۰.
۴۳۴. * *رجل همدانی و ابن سینا* (در) *مقالات همایش پاسداشت حکیم هزاره‌ها*، همدان، بنیاد بوعلی سینا، ۱۳۸۹، صص ۷۴-۷۱.
۴۳۵. ● وضع سیاسی و اجتماعی وابستگان (- موالی) در روزگار امویان (ترجمه از فان فلوتن)، فصلنامه *اباختر* (ساری)، ش ۲۱-۲۳ / تابستان ۱۳۹۱، صص ۱۰۵-۱۱۲.
۴۳۶. ■ *پزشکی در ایران باستان* (تاریخ - اطباء - آثار)، تهران، مرکز تحقیقات طب سنتی ایران، ۱۳۹۱.
۴۳۷. ● بیضاء، زادگاه سیبویه (در) *سیبویه پژوهی* (مجموعه مقالات) به کوشش محمد باهر، تهران، خانه کتاب، ۱۳۹۱، صص ۱۶۵-۱۶۸.
۴۳۸. ● مفهوم خطبه در فرهنگ اسلامی، (در) *جشن‌نامه استاد محمدعلی مهدوی‌راد*، به کوشش رسول جعفریان، قم، نشر مورخ، ۱۳۹۱ [۱۳۹۲]، صص ۹۱-۱۰۸.
۴۳۹. ■ *ماتیگان تاریخی* (پنجاه گفتار درباره مسائل تاریخی)، مادستان، ۱۳۸۹ [نشر رایانه‌ای].

۱۳۹۲

۴۴۰. ■. فهرست توصیفی نسخه‌های خطی کتابخانه مرکزی دانشگاه بوعلی‌سینا - همدان (در) *اوراق عتیق* (مجموعه مطالعات متن‌پژوهی)، به کوشش سید محمدحسین حکیم، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، دفتر سوم، ۱۳۹۲، صص ۲۸۹-۴۳۲.
۴۴۱. ■. *آثارباقیه*، ابوریحان بیرونی، ترجمه و تعلیق پرویز سپیتمان (اذکائی)، تهران، نشر نی، ۱۳۹۲.
۴۴۲. ■. *درگزین تا کاشان*، چاپ دوم، کاشان، انتشارات سوره تماشاء، ۱۳۹۲.
۴۴۳. * تاریخنگاری رشیدالدین همدانی، *مجموعه مقالات همایش ملی خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی* (اردیبهشت ۱۳۸۸)، همدان، سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۹۲، صص ۴۸-۶۵.
۴۴۴. * نامجاهای «یاسوج» و «گیلویه» (ریشه‌شناسی تاریخی)، *مروارید خلیج فارس* (پژوهش‌های ایران‌شناسی در بزرگداشت استاد احمد اقتداری) به اهتمام میثم کرمی، تهران، نشر گستره، ۱۳۹۲، صص ۶۱-۷۲.
۴۴۵. ■. *الوندکوه* (بررسی جغرافیایی تاریخی و فرهنگ مردمی الوندکوه)، تألیف علی جهانپور، با اشراف پرویز اذکائی، تهران، بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۹۲، پیشگفتار (صص ۱۸۱) و مقاله «نبشت خدایان» (صص ۲۷۳-۲۹۲).
۴۴۶. * گفتار در باب علم انساب، (در) *سایه سرو* (مقالاتی در بزرگداشت استاد احمد مهدوی دامغانی) به اهتمام میثم کرمی، تهران، انتشارات حکمت، ۱۳۹۱، صص ۶۳-۷۷.
۴۴۷. * اسرار حروف، (در) *دائرةالمعارف بزرگ اسلامی*، جلد ۲۰، تهران، ۱۳۹۱، صص ۳۵۹-۳۷۴.

۴۴۸. ●. بلاشگردهای ایران، (در) *یادگارنامه دکتر محمد محمدی ملایری*، تهران، انتشارات توس، ۱۳۹۲، صص ۹۶-۹۱.
۴۴۹. ●. طبری و خواجه رشید (همسنجی آن دو در تاریخنگاری)، گزارش میراث، ش ۵۸ و ۵۹/ آبانماه ۱۳۹۲، صص ۴۰-۴۲.

۱۳۹۳

۴۵۰. * بنیاد افسانه شیرین و فرهاد، *مزدک‌نامه*، ۶ و ۷ (کیانفر)، سال...، صص...
۴۵۱. * دموکریتوس آبدرایبی، *دانشنامه حکمت صدرایی*، سال...، صص...
۴۵۲. ●. باباطاهر همدانی (به لحاظ فرهنگ مردمانه)، *دانشنامه فرهنگ مردم ایران* (دفا)، زیرنظر: کاظم موسوی بجنوردی، تهران، جلد اول، ۱۳۹۳، صص ۷۱۵-۷۱۹.

[و رسالات متعدد دیگر...]

فهرست کتاب‌ها

(الف). چاپ شده

۱. **فهرست نسخ خطی** کتابخانه مجلس شورای ملی >بخشی از آنها، و از مؤلفان<، جلد ۱۱، بی‌عد، ۱۳۴۵-...
۲. **فهرست نسخه‌های خطی** آرامگاه بوعلی، نشریه **نسخه‌های خطی**، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، دفتر ۵ (۱۳۴۶)، صص ۳۲۶-۳۴۰.
۳. **برتری زبان پارسی** >ترجمه کتاب< ابن کمال پاشا، مجله **وحید**، (و به گونه کتابی جداگانه) - انتشارات وحید، ۱۳۴۸.
۴. **نامه‌های سید جمال‌الدین اسدآبادی** >ترجمه دو گفتار گزیده از< **عروة الوثقی**، انتشارات سیمرخ (امیرکبیر)، ۱۳۴۹، چاپ دوم، ۱۳۵۴.
۵. **زندگی‌نامه بیرونی** >ترجمه کتاب< دکتر علی‌الشّابی، تهران، انتشارات مرکز پژوهش‌های مردم‌شناسی (- وزارت فرهنگ)، ۱۳۵۲.
۶. **نوروز** (تاریخ و کتابنامه)، تهران، انتشارات مرکز پژوهش‌های مردم‌شناسی (- وزارت فرهنگ)، آبان‌ماه ۱۳۵۲.
۷. **کارنامه بیرونی** (کتابشناسی و فهرست آثار) >ترجمه و تألیف بر اساس< فهرست بیرونی (عربی) - فهرست بوآلو (فرانسه)، تهران، انتشارات مرکز پژوهش‌های مردم‌شناسی (- وزارت فرهنگ)، آبان‌ماه ۱۳۵۳.
۸. **فهرست نسخه‌های خطی** چند کتابکده خصوصی همدان، (در) **فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های رشت و همدان**، تهران، انجمن آثار ملی / فرهنگ ایرانزمین، ۱۳۵۳، صص ۱۶۵۹-۱۷۱۶. [معرفی نسخه‌ها در

- چهار بخش]: (۱). بحرالفضائل، ۲. حبیب جواهری، ۳. رضا همراه، ۴. متفرقات).
۹. **فرمانروایان گمنام**، تهران، بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی، (مجموعه انتشارات ادبی و تاریخی، ش ۲۲)، ۱۳۶۷، ج ۱ (بخش ۱). امیران کرجی، صص ۱۱۶-۱۱۷. بخش ۲. حسنیگان برزکانی، صص ۱۱۷-۱۵۷. بخش ۳. علویان همدان، صص ۱۵۹-۲۹۳، ج ۲ (بخش... بویان همدان،...، بخش... کاکویان جبال...، خاندان شاهیه خوارزم...، و جز اینها). [دستنوشته مؤلف].
۱۰. **مفاتیح الاسرار و مصابیح الابرار** (- تفسیر شهرستانی)، مراجعه و فهرس، مرکز انتشار نسخ خطی (- بنیاد دائرةالمعارف اسلامی)، ۱۳۶۷.
۱۱. ساوه باستان، (در) **ساوه نامه**، اداره ارشاد و فرهنگ اسلامی ساوه، ۱۳۶۹.
۱۲. **مروج اسلام در «ایران صغیر»** (- احوال و آثار) میرسید علی همدانی (شاه همدان)، به انضمام «رساله همدانیه» (صص ۱۵۳-۱۸۲)، همدان، دانشگاه بوعلی سینا، ۱۳۷۰. فرهنگ ایرانزمین، ج ۲۸، تهران، ۱۳۶۸، صص ۹-۶۹. نشریه **هگمتانه**، شهرداری همدان، ش ۸ (مردادماه ۱۳۷۰)، صص ۱۵-۱۸ و ۲۱ (ناماوران همدان، ش ۷).
۱۳. **راهنمای شهر همدان** (پیشینه تاریخی - وضع جغرافیایی - آثار قدیمه)، همدان، روابط عمومی شهرداری، ۱۳۷۱. <دو زبانه>.
۱۴. **درگزین تا کاشان**، تهران، پازنگ، ۱۳۷۲.
۱۵. **فهرست توصیفی نسخه‌های خطی کتابخانه مرکزی دانشگاه بوعلی سینا** - همدان، ج ۱، ۱۳۷۲ (تحت طبع).
۱۶. **تاریخنگاران ایران** (بخش یکم: مورخان همدان)، تهران، بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی، ۱۳۷۳.
۱۷. **ابوریحان بیرونی** (آراء و افکار)، تهران، انتشارات طرح نو، ۱۳۷۴.
۱۸. **باباطاهرنامه** (هفده گفتار و گزینه اشعار)، تهران، توس، ۱۳۷۵.

۱۹. *فهرست ماقبل‌الفهرست* (آثار ایرانی پیش از اسلام)، ج ۱، مشهد، بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی، ۱۳۷۵.
۲۰. *کتابشناسی همدان*، (از ۱۳۷۰ ق.ه تا ۱۳۷۰ ه.ش)، استانداری همدان، مرکز مطالعات فرهنگی استان همدان، ۱۳۷۳.
۲۱. *اطلس مدینه منوره*، (تهیه) دکتر محمد شوقی بن ابراهیم مکی، (ترجمه) دکتر پرویز اذکائی، تهران، نشر مشعر (سازمان حج و زیارت)، ۱۳۷۵.
۲۲. *فهرست ماقبل‌الفهرست*، (آثار ایرانی پیش از اسلام)، بخش دوم: پزشکی در ایران باستان، مشهد، بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۸.
۲۳. *الآثار الباقیه عن القرون الخالیه* (ابوریحان بیرونی)، تحقیق و تعلیق پرویز اذکائی، تهران، مرکز نشر میراث مکتوب، ۱۳۸۰، (لا+ ۹۰۰ ص).
۲۴. *همدان‌نامه* (بیست‌گفتار درباره مادستان)، همدان، نشر مادستان، ۱۳۸۰ (۱۶+۵۸۶ ص).
۲۵. *طب روحانی* (رساله در روانشناسی اخلاق) حکیم محمدبن زکریای رازی، وانوشت پارسی: پرویز اذکائی، تهران، اهل قلم، بهار ۱۳۸۱ (ی+۱۱۲ ص).
۲۶. *ماتیکان عین‌القضات همدانی* (هفت گفتار در عرفان‌پژوهی)، همدان، نشر مادستان، پاییز ۱۳۸۱ (ز+۲۶۰ ص).
۲۷. *حکیم رازی* (حکمت طبیعی و نظام فلسفی)، تهران، طرح نو، ۱۳۸۲ (یط+۹۳۸ ص).
۲۸. *ابوریحان بیرونی* (چاپ سوم)، تهران، طرح نو، ۱۳۸۲.
۲۹. *غمام و نثری* (مشاهیر همدان، ش ۱)، همدان، نشر نازلی، ۱۳۸۳.
۳۰. *حکیم رازی* (حکمت طبیعی و نظام فلسفی) محمدبن زکریای صیرفی، چاپ ۲، تهران، طرح نو، ۱۳۸۴ (۹۳۶ ص).

۱. این اثر جایزه سال جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۱) را احراز نمود.

۳۱. فرهنگ مردم همدان، انتشارات دانشگاه بوعلی سینا-همدان، با همکاری نشر مادستان، ۱۳۸۵ (۴۸۰ص).
۳۲. ترانه‌های باباطاهر (منضمّ به ترجمه‌های انگلیسی آنها)، تهران، نشر علم، ۱۳۸۸، (۶۷+۸۸ص).
۳۳. ماتیکان فلسفی (بیست گفتار درباره حکمت و عرفان)، مادستان، ۱۳۸۷ [نشر رایانه‌ای].
۳۴. ماتیکان علمی (سی گفتار درباره تاریخ علم)، مادستان، ۱۳۸۸ [نشر رایانه‌ای].
۳۵. ماتیکان فرهنگی (سی گفتار در فرهنگ و ادب)، مادستان، ۱۳۸۹ [نشر رایانه‌ای].
۳۶. فهرست توصیفی نسخه‌های خطی در کتابخانه مرکزی دانشگاه بوعلی سینا، ج ۱، همدان، ۱۳۷۰/۱۳۸۷.
۳۷. استیلای عرب (شیعه و مهدویت در عهد بنی‌امیه)، ترجمه پرویز سپیتمان (اذکائی)، قم، کتابخانه آیه‌الله مرعشی، ۱۳۹۰.
۳۸. ماتیکان کتابگزازی (چهل گفتار در بررسی و نقد کتاب)، مادستان، ۱۳۸۹ [نشر رایانه‌ای].
۳۹. ابوریحان بیرونی (افکار و آراء)، چاپ چهارم، تهران، طرح نو، ۱۳۹۰.
۴۰. پزشکی در ایران باستان (تاریخ - اطباء - آثار)، تهران، مرکز تحقیقات طب سنتی ایران، ۱۳۹۱.
۴۱. ماتیکان تاریخی (پنجاه گفتار درباره مسائل تاریخی)، مادستان، ۱۳۸۹ [نشر رایانه‌ای].
۴۲. فهرست توصیفی نسخه‌های خطی کتابخانه مرکزی دانشگاه بوعلی سینا - همدان (در) اوراق عتیق (مجموعه مطالعات متن‌پژوهی)، به کوشش سید محمدحسین حکیم، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، دفتر سوم، ۱۳۹۲، صص ۲۸۹-۴۳۲.
۴۳. آثارباقیه، ابوریحان بیرونی، ترجمه و تعلیق پرویز سپیتمان (اذکائی)، تهران، نشر نی، ۱۳۹۲.

۴۴. *درگزین تا کاشان*، چاپ دوم، کاشان، انتشارات سورۀ تماشا، ۱۳۹۲.
۴۵. *الوندکوه* (بررسی جغرافیایی تاریخی و فرهنگ مردمی الوندکوه)، تألیف علی جهانپور، با اشراف پرویز اذکائی، تهران، بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، ۱۳۹۲، پیشگفتار (صص ۱۸۱) و مقاله «نبشت خدایان» (صص ۲۷۳-۲۹۲).

(ب). *دستنوشته*

۴۶. *طبقات مفسران*، شمس‌الدین داودی (۲جلد)، ... [ترجمه].
۴۷. *تفسیر تاریخ* (نگره‌های تاریخی ایرانزمین)، ... [تحقیق].
۴۸. *سیاحت خزرستان*، ابوحامد غرناطی، ... [ترجمه و تحقیق].
۴۹. *تاریخ کاسیان* (تاریخ ایران از آغاز تا هخامنشی)، ... [تألیف].
۵۰. *تواریخ و معاریف همدان*، ... [تألیفات وسیع].

فهرست اعلام
(امکنه - اشخاص)

فهرست اعلام*

(امکنه - اشخاص)

آ	ابن حسول همدانی: ۵۴.
آخوند مُلّا علی معصومی همدانی:	ابن خالویه همدانی: ۵۵.
الف، ۲، ۵۰، ۱۰۹، ۱۲/۱۱۴، ۳۱۶.	ابن سینا، شیخ‌الرئیس: ج، ۴، ۷، ۱۴، ۳۵، ۸۴، ۱۱۱، ۱۱۹، ۱۴۶، ۳۱۲، ۳۳۵، ۳۴۶، ۳۶۱، ۳۸۸، ۳۹۰، ۴۲۵، ۴۴۰، ۴۳۴.
آذین‌بن هرمزان: ۷۳.	ابن شادی: ۳/۱۱۴، ۳/۱۳.
آریانپور، امیرحسین: ۳۳۲.	ابن شجری بغدادی: ۵۷.
آزاد همدانی، علیمحمد: ۱۶/۱۱۴.	ابن طباطباهای علوی: ۵۸ (← طباطبائیان).
آژنگ، نصرالله: ۴۱۱.	ابن عنبة داوودی: ۵۹.
آشتیانی، سید جلال‌الدین: ۲۱۸.	ابن فقیه همدانی: ۸، ۱/۱۳، ۵/۱۱۴.
آقارضی قزوینی: ۹.	ابن کمال پاشا: ۱۰.
آل‌داوود: ص ۹.	ابن معیه: ۶۰.
آل‌حسنویه (رش: حسنویگان).	ابن ندیم: ۳۱۸، ۳۷۵، ۴۲۸.
آل‌حسول (رش: حسولیان).	ابن همدانی: ۳/۱۳، ۲۲/۱۱۴.
آل‌شلیله: ۵۱.	ابوبکر راوندی: ۳/۱۳.
آملی، میرزا هاشم: ۲۱۹.	ابوحیان توحیدی: ۱۷۷.
الف	ابودلف عجلی کرجی: ۶۱.
ابن جوزی: ۴/۲۴.	ابوعلی کاتب همدانی: ۲/۱۳، ۱۸، ۶۳، ۱/۱۱۴.
ابن ساریان: ۵۶.	

* ارقام مزبور راجع است به شماره ترتیب فهرست آثار.

- ابوطالب همدانی: ۶۲.
 ابوظبی: ب.
 ابوالقاسمی، محسن: ۳۸۰.
 ابومسلم: ۲۱۷.
 ابو معشر بلخی: ۳۸۲.
 ابوالوفاء همدانی: ۸۲، ۱۹/۱۱۴.
 احمد بن عبدالعزیز عجلی: ۶۶.
 ادیب ابیوردی: ۳/۱۳.
 اذکائی، پرویز (سپیتمان): الف، د، ۲۶، ۱۵۰، ۱۸۰، ۳۱۷، ۳۲۷، ۳۳۶.
 ۴۲۶، ۴۴۱، ۴۴۵.
 اذکائی، محمد کاظم: الف.
 آستانس مسمغان: ۳۰۵.
 استخری، پروین: ۴۲۳.
 اسدآبادی، سید جمال الدین: ۱۲.
 اسلام آباد: ۷۹، ۱۱۷، ۱۴۰، ۴۲۳.
 اسلامی ندوشن، محمد علی: ۷/۲۴، ۳۱۵.
 اشکانیان: ۳.
 اصفهان: ۲۲۶، ۳۷۷، ۳۸۶، ۴۰۲.
 اصفهانیان، کریم: ۱۸۲.
 افسطیان، سادات: ۹۰.
 افشار، ایرج: ب، ۱۳۷، ۱۸۲، ۲۰۲، ۲۱۶، ۳۶۵، ۴۲۲، ۴۲۷، ۴۲۹.
 افشار، بابک: ۳۶۵.
 افشار یزدی، محمود: ۱۳، ۱۸، ۴۰، ۶۷، ۱۵۱، ۱۵۳، ۱۵۹، ۱۸۲، ۳۲۹.
 ۴۴۵، ۴۲۲.
 اقتداری، احمد: ۴۴۴.
 اکباتان: ص ۱، ۱۵۰.
 امارات متحده عربی: ب.
 امام خمینی: ۱۶۲.
 امام الحرمین همدانی: ۹۳.
 امویان: ۴۳۵.
 امیران کرجی: ۶۷، ۹۶.
 اندلس: ۳۷۷.
 انزابی نژاد، رضا: ۴۲۳.
 انصاری، شیخ اعظم: ۱۵۳.
 اودوکسوس کنیدوسی: ۳۲۵.
 ایران/ ایرانی: ب، د، ۱۳، ۱۸، ۲۰، ۲۲، ص ۳۹، ۴۷، ۶۹، ۱۱۷-۱۱۹، ۱۳۶-۱۳۷، ۱۷۵، ۱۷۷، ۱۸۴، ۱۹۸، ۲۰۱، ۲۱۵-۲۱۶، ۲۲۱-۲۲۰، ۲۲۷-۲۲۸، ۲۳۱، ۳۳۵، ۳۳۸-۳۳۷، ۳۵۷، ۳۶۴، ۳۷۷، ۳۸۱، ۳۸۶-۳۸۷، ۴۰۲، ۴۱۳، ۴۱۷، ۴۲۰، ۴۲۲، ۴۲۷، ۴۳۶، ۴۴۴، ۴۴۸.
 ایلخانان: ۱۵۱.
 ایندرا هندی: ۴۳.
 ایوانف، ولادیمیر: ۴۲۳.
 الوند (کوه): ۲۵، ۳۶، ۱۹۷، ۳۵۲، ۴۴۵.
 ب
 باباطاهر همدانی: ۱/۲۴، ۲۶، ۱۰۸، ۱۸/۱۱۴، ۱۷۱، ۳۷۸، ۴۱۴، ۴۱۸، ۴۵۲.
 بارتولد، ولادیمیر: ۲۷، ۲۱۵.
 باسورث، ادmond: ۱۳۷.

- باقرزاده، محسن: ۲۱۶.
 باهر، محمد: ۴۳۷.
 باهنر (- دانشگاه): ۳۳۷-۳۳۸.
 بخارا: ۴۲۷.
 بختیاربن حسنویه: ۱۸۶.
 بدرین حسنویه: ۱۸۷، ۱۲۶.
 بدیع، امیرمهدی: ۱۶۴.
 بدیع الزمان همدانی: ۶/۱۱۴.
 برهان‌الدین، خواجه ابونصر: ۲۰۳.
 بریتانیا - بریتانی: ۴۳۳.
 بریدقین حصیب: ۲۰۴.
 بزغشی، خواجه: ۲۰۵.
 بطحانیان، سادات: ۱۲۸.
 بقراط: ۱۱۹.
 بکرین عبدالعزیز: ۱۲۹.
 بلاشگرد: ۲۰۶.
 بلوکباشی، علی: ۴۱۵.
 بلیانی، پیر خواجه: ۱۴۱، ۲۲۹.
 بنی‌امیه: ۴۲۶.
 بنی‌حسویه (رش: حسنویگان).
 بنی‌حسول: ۱۳۱. (رش: حسنولیان).
 بوالو: ۱۹.
 بوزنجر: ۱۷۶.
 بویل: ب.
 بویان: ۶۷.
 بهار (همدان): ۱۷۰.
 بهاری، شیخ محمدباقر: ۱۳۲.
 بهبهانی، وحید: ۱/۳۰۰.
 به‌خیال، مهدی: ه.
 بهروز، ذبیح: ۲۳۰.
- بهزادی، رقیه: ۳۴۷.
 بیاری / بشاری (مقدس): ۳۲.
 بیرونی، ابوریحان: ب، ۱۶، ۱۹، ۲۹،
 ۱۳۳، ۱۶۷، ۱۶۹، ۳۰۶، ۳۱۰.
 ۳۱۷، ۳۲۵، ۳۳۰، ۳۵۱، ۳۵۹، ۳۷۲،
 ۳۹۱، ۴۰۴، ۴۳۲، ۴۴۱.
 بیضاء: ۴۳۷.
 بین‌النهرین: ۳۳۸.
- پ - ت**
- پاکستان: ۳۸۵.
 پورعظیمی، سعید: ه.
 تبریز: ۳۱۰، ۳۷۳.
 ترکستان: ۲۷.
 تويسرکان/ رود راور: ۲۱۳.
 تهران: ب، ۷، ص ۹، ص ۱۰، ص ۱۲،
 ۱۳-۱۴، ۱۶-۱۹، ص ۲۱، ص ۲۳،
 ص ۲۵، ۲۶، ص ۳۲، ص ۳۳، ص
 ۳۶، ص ۳۸، ۳۳، ص ۳۹، ص ۴۰،
 ۶۷، ۸۲، ۱۱۱، ۱۱۹، ۱۳۴، ۱۳۷،
 ۱۴۲، ۱۵۱، ۱۵۹، ۱۶۲، ۱۶۷-۱۶۸،
 ۱۷۱، ۱۸۰، ۱۸۲، ۱۸۴، ۱۹۸،
 ۲۱۶، ۲۱۸، ۲۲۶، ۳۱۲، ۳۱۵-۳۱۷،
 ۳۲۱، ۳۲۷-۳۲۹، ۳۷۵، ۳۷۷، ۳۸۰،
 ۳۸۴، ۴۱۴، ۴۱۷، ۴۲۰، ۴۲۳،
 ۴۲۹-۴۳۰، ۴۳۲، ۴۳۶-۴۳۷،
 ۴۴۰-۴۴۱، ۴۴۴-۴۴۷.
- ج - ح**
- جعفری تبریزی، محمدتقی: ۸۴.

جعفریان، رسول: ۱۸۳، ۴۳۸.
جکتاجی، م. ب: ۳۲۰.
جواهری، حبیب: ۲۱.

جواهری، محمدمهدی: ۲۲۵.

جهانپور، علی: ۱۹۷، ۴۴۵.

حاج آقا رضا همدانی: ۲۰۷.

حافظ ابرو: ۴/۱۳.

حافظ ابوالعلاء: ۱۰/۱۱۴.

حافظ همدانی: ۲/۱۳، ۲۱/۱۱۴.

حروریه: ۲۰۸.

حسنویگان برزگانی: ۶۷، ۷۴، ۱۳۰.

حسنى همدانى، ابوهاشم: ۶۴.

حسنى: ۳۴۰.

حسینی همدانی: ۲۳۶.

حسینی: ۳۴۰.

حکیم، سید محمدحسین: ۴۴۰.

حلاج: ۲۱۸.

حسولیان: ۷۵، ۱۳۱، ۲۳۵.

حیدرآباد: ۳۸۵.

خ

خانلری، پرویز: ۲۰۲.

خداشاهی: ۳۴۰.

خراسان: ۲۱۷، ۳۰۸.

خرمشاهی، بهاءالدین: ۳۲۱.

خسرو (و) شیرین: ۲۵۴.

خلیج فارس: ۴۴۴.

خواجه رشیدالدین فضل الله: ۴/۱۳،

۲۰/۱۱۴، ۳۶۱، ۳۷۲، ۴۴۳، ۴۴۹.

خواجه نصیر طوسی: ۳۱۰، ۳۵۱.

خواجه یوسف: ۲۳/۱۱۴، ۴۲۲.
خوارزم: ۶۷، ۲۲۰.

د - ذ

دانش پژوه، محمدمهدی: ۱۴۲.

دبیر همدانی: ۲/۳۰۰.

درخشان، مهدی: ۱۴۳.

درگزین: ۱۴۲، ۱۵۸، ۴۴۲.

درگزینی: ۱۴۷.

دماوند: ۴۰۳.

دمشق: ۳۳۵.

دموکریتوس آبداری: ۴۵۱.

دیلمیان: ۳۶۷.

دینور، ۳۴۰.

ذکاوتی، علیرضا: د، ۱۰۳، ۲۲۳.

ر - ز

رازی، (حکیم) محمدبن زکریا: ۳۰۴،

۳۲۷، ۳۴۹-۳۵۰، ۳۵۵-۳۵۸، ۳۶۰.

۳۷۶، ۳۸۴.

رافعی قزوینی: ۱۲۰.

رحیمیان، علی: ۳۵۲.

رشت: ۲۱، ۳۲۰.

رشیدی: ۳۱۴.

رضایی، امین الله: ۵.

رضوی همدانی، ابراهیم: ۵۳-۵۲.

رضوی: ۳۲۶، ۳۴۰.

رفیعی، علاء مرودشتی، علی: ۱۶۵.

روبرت رویمر، هانس: ۲۰۲.

ریاحی، محمدامین: ۴۲۲.

ریاض همدانی: ۱۴/۱۱۴، ۱۱۶، ۳۷۴.
زرین کوب، عبدالحسین: ۳۰، ۱۹۸.

س - ش

ساری: ۳۴۸، ۴۰۳، ۴۳۵.
ساگارتی: ۷۶.
سزگین، فؤاد: ۳۳۴.
سلیقیان: ۳۴۰.
سیبویه: ۴۳۷.
سعادت، اسماعیل: ص ۳۸.
سیدعرب، حسن: ۲۱۸.
سلمان فارسی: ۳۴۱.
سینورابی: ۳۴۰.
الشابی، علی: ۱۶.
شیرین همدانی، محمدحسین: ۵.
شایگان، داریوش: د.
شاهیه خوارزم: ۶۷، ۲۲۰.
شیخ مفید: ۱۳۵.
شوقی بن ابراهیم مکی: ۱۸۰.
شروین (- جبال): ۱۷۷.
شیرین (و) فرهاد: ۴۵۰.
شریفان (علوی) همدان: ۳۴۲.
شهریاری، پرویز: ۳۴۷.
شمس تبریزی: ۴۲۳.
شجریان: ۳۴۰.
شهرستانی: ۷۰-۷۱، ۲۱۴.
شیره بن شهردار: ۲/۱۳، ۴/۱۱۴.
سارتون، جورج: ۶/۲۴.

ص - ط

صدرالدین رضوی: ۳۶۸.

طاهری عراقی: ۱۸.
طباطبائی، عبدالعزیز: ۱۸۴.
طباطبائی: ۳۷۱.
طبرستان: ۳۹۹.
طبری: ۴۴۹.
طوس / طیسفون: ۳۰۸.
طوسی و طرسوسی: ۲۱۷.
طوسی همدانی: ۳/۱۳.
طوقان، حافظ قدری: ۱۱.

ع - غ

عابد اصفهانی: ص ۳۹.
عراق عجم: ۱۵۱.
عراقی همدانی: ۱۳/۱۱۴.
عریضیان: ۳۹۶.
علاءالدوله های همدان: ۳۹۷.
علویان همدان: ۱۴۸.
علویان: ۳۹۸-۴۰۰.
عمدة الطالب: ۴۰۱.
عمر خیام: ۲۲۳، ۳۰۲، ۳۶۶.
عین السلطنة: ۲۰۰.
عین القضاة همدانی: ج، ۱، ۲/۱۱۴،
۲۴/۱۱۴، ۱۶۶، ۳۳۳، ۳۳۶.
غمام همدانی: ۱۱/۱۱۴، ۱۷/۱۱۴، ۳۶۳،
۴۰۶.

ف - ق

فؤادالاهوانی، احمد: ۴.
فارس (داستان): ب.
فاضل خانی: ۱۷۸.

- فانی، کامران: د.
 فخر رازی: ۸۱
 فخر گرگانی: ۱۰۶.
 فخرالدین عربشاه: ۴۰۷.
 فخرایی، ابراهیم: ۳۳.
 فخری مروزی: ۸۱
 فرانسه: ۱۹.
 فردوسی: ۲/۲۴، ۴۲۹.
 فریدون آریایی: ۳۳۷.
 فلوتن، فان: ۴۳۵.
 فیروزان اشکوری: ۳۲۰.
 فیض آبادی: ۷۹.
 قائمشهر: ۱۸۱.
 قراپادین شیرازی: ۱۱۷.
 قراگزلو: ۴۴.
 قرطبه: ۳۷۷.
 قزوین: ۱۲۰.
 قفقاز: ۲۱۵، ۲۲۰.
 قم: ۱۰۹، ۱۳۵، ۱۵۳، ۱۶۵، ۱۸۳،
 ۱۸۵، ۲۱۹، ۳۰۱، ۴۱۳، ۴۲۶، ۴۲۸،
 ۴۳۳، ۴۳۸.
 قوچانی، میرزا نصرت طبیب: ۱۴۰،
 ۴۰۵.
- ک - گ
 کاسیان: ۱۴۵.
 کاشان: ۱۴۲، ۴۴۲.
 کاکویان یزد: ۱۳۷.
 کاکویان: ۶۷.
 کاکای گیلی: ۱۸۱.
- کراچکوفسکی، ایگناتی: ۳۱۹.
 کرمان: ۱۳۶، ۳۳۷-۳۳۸.
 کرمی، میثم: ۴۴۴، ۴۴۶.
 کیانفر: ۴۲۳، ۴۵۰.
 گرگان: ۳۴۸.
 گلستانه: ۳۴۰.
 گلگون، فریدالدوله: ۱۱۰، ۹/۱۱۴.
 گنجنامه: ۱۴۴.
 گیلان: ۳۲۰.
 گیل گمش سومری: ۳۳۷.
 گیلویه: ۴۴۴.
- ل - م
 لالچین: ۴۱۰.
 لاهوری، اقبال: ۴۲۱.
 لندن: ب.
 لوشه، هاینس: ۱۵۰.
 مادستان: ۳۲۳، ۳۳۳، ۳۹۰، ۴۱۶،
 ۴۱۹، ۴۲۴، ۴۳۱، ۴۳۹.
 مانی (مانویت): ۲۲۶، ۳۱۸.
 مجلسی (علامه): ۲۲۶.
 محبی، سعید (شهید): صص ۲۱، ۲۳،
 ۳۲، ۳۳، ۳۶، ۳۹، ۴۰ و ۲۳۰.
 محقق، مهدی: ۳۲۱.
 محمدخانی، علی اصغر: ۱۹۸، ۲۱۸.
 محمدی ملایری، محمد: ۴۴۸.
 محیط طباطبایی: ۱۵.
 مدینه: ۱۷۴، ۱۸۰.
 مراغه: ۴۵، ۳۱۰.
 مرعشی، سید محمود: ۱۶۵، ۴۳۳.

ه - ی

- مرعشی نجفی، آیه الله العظمی: ۱۶۵، ۱۸۳، ۳۰۱، ۴۲۶، ۴۲۸، ۴۳۳.
 مزدا (- اهورا): ۸۰.
 مزدک: ۴۱۷، ۴۲۰، ۴۲۳، ۴۵۰.
 مسکویه رازی: ۳۳، ۴۹.
 مسمغان دماوند: ۴۰۳.
 مشهد: ۱۷۵، ۳۰۳.
 ملاصدرا: ۳۰۴.
 ملایر: ۲۲۳.
 منزوی: ب.
 منوچهری همدانی: ۸/۱۱۴.
 موسوی: ۳۴۰.
 مهدوی دامغانی، احمد: ۴۴۶.
 مهدوی راد، محمدعلی: ۴۳۸.
 میانرودان: ۳۸۶، ۴۰۲.
 میر سیدعلی همدانی: ۱۱۱، ۷/۱۱۴.
 ۱۸۴، ۳۴۵، ۴۲۱.
 مینورسکی: ۲۶.
 ن - و
 ناصر خسرو: ۳۴۹.
 ناصری: ۳۹۴.
 نثری همدانی، شیخ موسی دستجردی: ۱۵/۱۱۴، ۱۲۲، ۳۱۳، ۳۶۳.
 نجم الدین قمی: ۳/۱۳.
 نجیب همدانی: ۳/۱۳.
 وکیل الرعایا، حاج شیخ تقی: ۳۷.
 ولز، ه ج: ۳/۲۴.
 ولف، فریتس: ۳۱۵.
- هرون آلن، ادوارد: ۲۶.
 هگمتانه: ا، ۱۱۰-۱۱۲، ۱۱۴، ۱۱۶، ۱۴۳-۱۴۵.
 همدان: الف، ج، د، ا، ۳، ۵، ۱۵-۱۴، ۱۸، ۲۱-۲۰، ۳۴، ۳۶-۳۷، ۴۴، ۶۸-۶۷، ۸۲، ۱۰۷، ۱۰۹-۱۱۶، ۱۱۸، ۱۲۳، ۱۴۳-۱۴۶، ۱۵۱، ۱۵۹، ۱۶۳، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۶، ۱۷۹، ۱۹۷، ۲۱۳، ۲۱۶، ۳۲۳، ۳۳۳، ۳۳۵، ۳۴۳-۳۴۴، ۳۴۶، ۳۵۲، ۳۶۱-۳۶۳، ۳۶۵، ۳۷۸-۳۷۹، ۳۸۸، ۳۹۰، ۴۰۰، ۴۰۸-۴۱۱، ۴۱۷-۴۱۸، ۴۲۱، ۴۲۵، ۴۳۳، ۴۴۰، ۴۴۳.
 همراه، رضا: ۲۱.
 هندوستان: ۴۲۳.
 یارشاطر، احسان: د.
 یاسوج: ۴۴۴.
 یمانی: ۴۱.
 یوسفی، غلامحسین: ۱۰۶.
 یونان: ۳۲۵.

A
BIO – BIBLIOGRAPHY
of
Dr. Parviz Azkaei
(Spitman)

Hamadan Piam
Publication
2014